

Slovenski ČEBELAR

letnik CXXII • 1/2020

Sprejete spremembe
pravilnika o hudi
gnilobi čebelje zalege

- Čebelarjenje po svetu
- Vpliv elektromagnetnega sevanja na čebele in druge opraševalce
- Zagotavljanje sledljivosti je pogoj za dajanje čebeljih pridelkov v promet

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor
Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas:

od ponedeljka do petka od 8.30 do 17. ure
sobota: od 8. do 13. ure.

GSM: 051/348-426

e-mail: jana.pp@amis.net

www.cebelarski-center.si

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana
Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

- Satniki AŽ-lipovi, rogljičeni
- Panji AŽ, LR
- Čebelarška oprema in drobní pribor
- Čebelje pogače

- Točila in posode za med
- Satne osnove AŽ, LR, Kirar

- Steklana in kartonska embalaža za med, propolis, medene pijače in ostale čebelje pridelke
- Darilni program

Naročeno blago vam lahko pošljemo s paketno pošto, pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!

APIS MED

**ČEBELARSTVO
DEBEVEC**
ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: 01/755 12 82, faks: 01/755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
14.00–16.00

V januarju ob sobotah zaprto.
apis.med93@gmail.com
www.apis-med.si

NAKLADNI AŽ-PANJ
10-SATNI AŽ-PANJ

KAKOVOSTNI
AŽ-SATNIKI
CENA 0,86 EUR
LASTNA
PROIZVODNJA
ZBITI, LEPLJENI, VRTANI

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 1,38 EUR/KG

PITALNIK 5L
ZA AŽ-PANJE

PRAŠILČEK
AŽ 3-, 5-, 7- IN 9-SATNI

TRIETAŽNI
AŽ-PANJ

DVOJNO CEDILO
ZA MED

KAKOVOSTNA
RSF-TOČILA
IN POSODA

IZOLACIJSKE PENE
ZA 7-, 9-, 10-
IN TRIETAŽNI
10-SATNI PANJ

PLATIČNO OBEŠALO (AŽ)
IN RAZSTOJŠČE (LR)

ČEBELJE POGAČE LASTNA
PROIZVODNJA CENA 1,25 EUR/KG
NAD 100 KG CENA 1,20 EUR/KG

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (z izjemo lomljivih izdelkov). ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 1,38 EUR/kg. ■ Za izdelavo satnic uporabljamo samo steriliziran vosek (30 min nad 125 °C), ki ga predhodno mehansko očistimo nečistoč (do 90 %) s posebnim postopkom posedanja (nečistoče so večinoma težje od čebeljega voska), s čimer vam zagotavljamo čistejši in kakovostnejši vosek. ■ Odkupujemo čebelji vosek. ■ Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah. Sati morajo biti PREŠTETI, sicer menjava ne bo mogoča. Menjava je možna samo za satnice.

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.

Trgovina in proizvodnja: Vrhnika, Opekarska 16

Logar

ČEBELARSKA OPREMA

IZDELAVA ČEBELARSKÉ OPREME IN TRGOVINA

Izdelano s smislom za detajle.

DELOVNI ČAS TRGOVINE

PONEDELJEK - PETER:

09.00 – 12.00

13.00 – 17.00

SOBOTA:

V JANUARJU ZAPRTO

03.01.2020 ZAPRTO

BOGATA PONUDBA TOČIL
ZA VSAKEGA ČEBELARJA

REFRAKTOMETER ZA MED
redna cena: 55,00 EUR
akcijska cena: 48,40 EUR

MEDVEDEK ZA MED 250 g

TRAFO ZA UTAPLJANJE SATNIC
3 STOPNJE (20V, 22V, 24V)

ČEBELJE POGAČE MEDOPIP

-Medopip plus
-Medopip standard
-Medopip nožepina

POLNILNA POSODA 200 kg
S KONIČNIM DNOM

Vsem kupcem se
zahvaljujemo za
izkazano zaupanje
v preteklem letu. Voščimo
vam veliko zdravja, osebne sreče
in vas vabimo v našo trgovino tudi
v letu 2020.

Naj medil

LOGAR TRADE D.O.O.
POSLOVNA CONA A 41
SI-4208 ŠENČUR

04 25 19 410

info@logar-trade.si

www.logar-trade.si

Cene vključujejo DDV.

Naročeno vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Spoštovane čebelarke, spoštovani čebelarji!

Leto je spet naokoli in najprej bi vam rad izrekel iskrene želje ob vstopu v leto 2020. Želim vam zdravja, sreče in osebnega zadovoljstva. Seveda pa vam kot čebelarjem iskreno želim uspešno preživetje čebel in eno odlično čebelarsko letino ter predvsem iskrenega razumevanja in spoštovanja med nami čebelarji, ki nas povezuje in združuje naša čebela!

Leto 2019 je bilo eno najmanj mednih v zadnjih 50 letih in s tega stališča za takojšnjo pozabo. Poleg izredno slabe paše spomladi pa je tisto, kar je bilo medenja, bilo neizkoristljivo za čebelarja, saj se je med takoj trdil v sa-tju. Na srečo je bilo v večini Sloveniji poznopoletno obdobje dokaj naklonjeno čebelam, tako da so si opomogle in po informacijah s terena dokaj dobre šle v zimo. Država je v 2019 **čebelarjem malo pomagala**, po težkih pogajanjih smo dosegli pomoč v višini 3,50 evra (pribl. 7 kg sladkorja) za vse čebelarje, ki so imeli v registru deset ali več čebeljih družin. Pomoč je res minimalna, a bolje kot nič!

V novembru in decembru smo izvedli tradicionalne regijske posvete na 11 lokacijah. Posveti so bili zelo dobro obiskani in lahko rečem, da izredno pozitivni in konstruktivni. Predstavljena sta bila realizacija programa 2019 in plan za 2020. Na izvedbo programa ni bilo pri-pomb, plan je bil povsod sprejet zelo pozitivno in večjih dopolnitev predstavljenega programa 2020 ni bilo. Torej je samo na vseh nas, da ga realiziramo. Z vseh regijskih posvetov lahko povzamem, da se strinjamo, da smo čebelarji lahko močni samo, če smo enotni in povezani!

Posebno pa me veseli, da po dveh letih od razglasitve svetovnega dne čebel že imamo konkretne rezultate, in sicer:

1. Višjo prepoznavnost slovenskega čebelarstva v Evropi in svetu.
2. Povečanje evropskega proračuna za čebelarstvo za 12 milijonov (za pribl. 70 %) evrov v primerjavi s podporo za obdobje 2017–2019.
3. Čebelarstvo je v EU prepoznano kot enakovreden kmetijski sektor. S tem bo čebelarstvo prvič del kmetijske politike od 2021 dalje.
4. Vzpostavitev platforme FAO za globalne ukrepe opraševanja za trajnostno kmetijstvo ter ustanovitve Koalicije voljnih za opraševalce.
5. Sprejem Pobude EU za opraševalce.
6. EU je leta 2018 prepovedala uporabo treh čebelam nevarnih neonikotinoidov.
7. Načrt dejavnosti Vlade RS za projekt Svetovni dan čebel do leta 2022.

8. MKGP je podprl pobudo ČZS, da bo država Slovenija podeljevala nagrado ZLATA ČEBELA za največje »čebelarske« dosežke v svetu.

Leto 2020 bo glede na plan dela ČZS, ki ga uradno mora marca potrditi še občni zbor ČZS, zelo pester in v marsičem prelomen. Prelomen predvsem v smislu »borbe«, da nam skupaj z državo uspe na ravni EU doseči spremembo predpisov, da bo moral biti ves med na trgu označen s točno državo porekla, torej upamo na konec označevanj mešanice EU in izven EU! Dru-ga pomembna stvar, ki jo je prav tako treba izbrati v EU, je finančna podpora na panj, o kateri »sanjamo« že leta, a vendarle sedaj sveti luč na koncu predora! ČZS pripravlja (v delu že izvaja) temeljito preno-vu načina usposabljanj in izobraževanj čebelarjev, želimo obuditi šolo Antona Janše, nadaljujemo raziskovalno delo, nad-grajujemo delo ONS, prijaviti se bo treba za novo kon-cesijo JSSČ, organizirali bomo mednarodno tekmo-vanje mladih čebelarjev v Stični, pripravljamo projektne dokumentacije za mednarodni apiterapevtski center dr. Filipa Terča v Mariboru, vzpostavljamo sodelovanje s čebelarskim inštitutom Dol na Češkem, pripravljamo se na praznovanje svetovnega dne čebel in čebelarskega praznika (Dolenjske Toplice), sodelujemo pri pro-jektu Slovenija – gastronomska regija, vzpostavljamo drevored lip z učno potjo, sodelujemo pri postavitvi Plečnikovega čebelnjaka (skupaj s ČD Barje – v Ljublja-ni), izvajamo sistem SMGO (nadgradnja shem zaščit v EU s shemo Izbrana kakovost), skupaj s partnerji pri-pravljamo projekt ureditve Lanšpreža, izvajamo rejski program, izvajamo Uredbo ... in še mnogo drugega. Ce-lotni program najdete na spletni strani ČZS.

Skratka čaka nas pestro leto, polno izzivov in, verja-mem, pozitivnih rezultatov. Zavedati se moramo, da se nobena stvar ne zgodi sama od sebe in čez noč, za vse je potrebnih ogromno odrekanih ter dela, in to ne samo vod-stva in zaposlenih na ČZS, **veliko dela opravite čebelar-ska društva na terenu, za kar vam gre iskrena HVALA!**

Prepričan sem, da bomo s sodelovanjem, pozitivno energijo, zaupanjem in dobro voljo zastavljene naloge v dobrobit čebelarjev realizirali.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

KAZALO

UVODNIK

Boštjan Noč 1

APISLOVENIJA 2020 3

IZ ZNANOSTI IN PRAKSE

dr. Andreja Kandolf Borovšak: Zagotavljanje sledljivosti pogoj za dajanje čebelijih pridelkov v promet 4

Erik Luznar: Čebelarjenje na Havajih 6

Aleš Süßinger: Baškirijska – najbolj bogata država z medom v Ruski federaciji 8

Marjan Olenik: Himalajske orjaške čebele v Nepalju 10

Simon Golob: Vpliv elektromagnetnega sevanja na čebele in druge opravevalce 11

Nataša Lilek: Ekonomičnost osmukalnikov za cvetni prah 12

Matej Levstek: Razvoj inovativnega 2/3 LR-satnika ali *Multitudo non est sequenda* 13

Mitja Štrukelj, dr. med., in prof. dr. Igor Serša: Slikanje čebel z magnetnoresonančno mikroskopijo 14

DELO ČEBELARJA

Ivan Esenko: Čebelarjeva opravila v januarju 15

IZ ČEBELARSKIH DRUŠTEV

OBVESTILA ČZS 20

OGLASI 29

V SPOMIN 32

INDEX

EDITORIAL

Boštjan Noč 1

APISLOVENIJA 2020 3

FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK

Andreja Kandolf Borovšak, DSc: Ensuring traceability is a prerequisite for placing honeybee products on the market 4

Erik Luznar: Beekeeping in Hawaii 6

Aleš Süßinger: Bashkiria – the richest country with honey in the Russian Federation 8

Marjan Olenik: Himalayan giant bees in Nepal 10

Simon Golob: Effect of electromagnetic radiation on bees and other pollinators 11

Nataša Lilek: Economics of different pollen traps osmosis 12

Matej Levstek: Development of an innovative 2/3 LR-comb frame or *Multitudo non est sequenda* 13

Mitja Štrukelj, MD, and prof. dr. Igor Serša, DSc: Magnetic resonance imaging of bees 14

BEEKEEPER'S WORK

Ivan Esenko: Beekeeper's tasks in January 15

FROM BEEKEEPERS' ASSOCIATIONS

ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA 20

ADS 29

IN MEMORIAM 32

PODATKI ZA STIK ČEBELARSKO ZVEZE SLOVENIJE:

Predsednik ČZS: Boštjan Noč, predsednik: 01/729 61 06, 040/436 512, nobc@czs.si

Vodja služb ČZS: Lidija Senič, vodja služb ČZS: 01/729 61 10, 040/436 515, lidija.senic@czs.si

Priznana rejska organizacija: Peter Kozmus, strokovni vodja PRO: 01/729 61 16, 041/352 997, peter.kozmus@czs.si

Opazovalno-napovedovalna služba: Aleš Bozovičar, vodja ONS: 01/729 61 31, 041/644 217, ales.bozovicar@czs.si, avtomatski telefonski odzivnik: 01/729 61 20, https://ečebelar.cz.s.si/User/Login?returnUrl=/

Svetovalci specialisti za tehnologijo čebelarjenja:

Vlado Auštutin: 01/729 61 12, 040/436 516, vlado.austin@czs.si

Simon Golob: 01/729 61 12, 030/604 015, simon.golob@czs.si

Svetovalci specialisti za ekonomiko

Tanja Magdič: 01/729 61 04, 040/436 513, tanja.magdic@czs.si

Nataša Klemenčič Štrukelj: 01/729 61 04, 040/436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si

Svetovalci specialisti za zagotavljanje varne hrane

Andreja Kandolf Borovšak: 01/729 61 33, 040/436 514, andreja.kandolf@czs.si

Nataša Lilek: 01/729 61 29, 040/436 519, natasa.lilek@czs.si

Tomaž Samec: 01/729 61 18, 040/436 517, tomas.samec@czs.si

Uredništvo: Marko Borko, vodja izobraževanja in usposabljanja: 01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

GlasiloslovenskičebelarjejeustanoviloSlovenskočebelarskodruštvozaKranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Vpisano je v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS, pod zaporedno številko 585.

Tel.: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si

Transakcijski račun ČZS: SI56 0318 6100 2214 727, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Uredniški odbor

Marko Borko, Brane Borštnik, Stanislav Drev, Vladimir Fajdiga, Mira Jenko Rogelj, Janez Gregori, Andreja Kandolf Borovšak, Borut Preinfalk

Urednik

Marko Borko

Uredništvo

01/729 61 14, 051/637 204, marko.borko@czs.si, www.czs.si/slovenskicebelar.php

Lektorica

Mojca Pipan

Oddaja prispevkov

Članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izražje v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Reklamni oglasi in osmrtnice

Cela stran: 870 € (zunanja stran ovitka), 680 € (notranjost, živi rob), 495 € (notranjost), pol strani: 435 € (zunanja stran ovitka), 345 € (notranjost, živi rob), 250 € (notranjost), tretjina strani: 165 €, četrtina strani: 120 €, petina strani: 85 €, desetina strani: 35 €. Oblikovanje reklamnega oglasa: cela stran in polovica strani 50 €, tretjina, četrtina, petina, desetina 40 €. Popravki reklamnega oglasa: 1–10 popravkov 2 €, 11 ali več popravkov 5 €. Popust pri ceni za 4– do 6-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 7– do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Člani ČZS lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako velja tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Vse cene so brez DDV.

Priprava za tisk in tisk: Medium, d. o. o., Žirovnica 60c, 4274 Žirovnica. Tiskano na papirju s certifikatom FSC (trajnostno gospodarjenje z gozdovi). Naklada: 8000, Tiskano: 17. 12. 2019.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

Fotografija na naslovnici: S čebeljo ljubeznijo v novo leto.

Foto: Mitja Škrabl

Mednarodna barvna koda za označevanje čebelijih matic

2016

2017

2018

2019

2020

Tajništvo: 01/729 61 00, faks: 01/729 61 32, info@czs.si, www.czs.si, Barbara Dimc, tajnik: 01/729 61 02, 041/370 409, barbara.dimc@czs.si, Ines Zajc Žunič, poslovna sekretarka: 041/337 854, ines.zunic@czs.si, Zlatica Kovačević, administrativna delavka: 01/729 61 24, 030/604 009, zlatica.kovacevic@czs.si

Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika (vsak prvi delovni dan v mesecu med 15. in 18. uro): 01/729 61 11, čebelarskajniznica@czs.si, www.czs.si/knjiznica.php

Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si

Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php

Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php

Uradne ure JSSC:

- Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica (v Čebelarskem centru Slovenije): ponedeljek od 10.00 do 14.00, četrtek od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Mestni trg 4, 8330 Metlika: ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Rožna dolina 50/a, 4248 Lesce (v Čebelarskem razvojno-zobrazovalnem centru): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Dobrna 1a, 3204 Dobrna (v Kulturnem domu Dobrna): ponedeljek od 10.00 do 14.00 in petek od 8.00 do 10.00.
- Ulica Štefana Kovača 40, 9000 Murska Sobota (na sedežu Kmetijsko gozdarskega zavoda Murska Sobota): ponedeljek od 10.00 do 14.00.
- Streliška ulica 150, 2000 Maribor (v Čebelarskem centru Maribor): petek od 8.00 do 10.00.

43. DNEVA ČEBELARSTVA V CELJU

CELJSKI SEJEM, 14. IN 15. MAREC 2020

NE ZAMUDITE SVETOVNO ZNANIH PREDAVATELJEV
S PODROČJA ČEBELARSTVA IN PREDSTAVITVE
DOBRE ČEBELARSKE PRAKSE NA OSNOVI
IZKUŠENJ NAJVEČJIH SLOVENSkih ČEBELARJEV.

43.

Api
SLOVENIJA

WWW.CE-SEJEM.SI WWW.CZS.SI

Obisk krožkarjev na ApiSloveniji 2020

Približuje se ApiSlovenija 2020. Letos bo prireditev v soboto, 14., in v nedeljo, 15. marca 2020, v prostorih Celjskega sejma v Celju. Letošnji strokovni posvet bo vsebinsko izjemno bogat, takšna pa bo tudi mednarodna prodajna razstava čebelarске opreme in pripomočkov za čebelarjenje. Tudi letos želimo, da se strokovnega posveta v Celju udeležijo mladi člani čebelarskih krožkov. **Skupaj s Celjskim sejmom smo se odločili, da mladim čebelarjem omogočimo brezplačno udeležbo na enem dnevu posveta.** Zaradi organizacije obiska vas prosimo, da nam do srede, 5. februarja 2020, na e-naslov info@czs.si pisno sporočite: ime svojega čebelarskega krožka, število mladih čebelarjev, ki obiskujejo krožek in ki se bodo udeležili čebelarskega strokovnega posveta, dan udeležbe na posvetu (izberete lahko bodisi soboto bodisi nedeljo) ter ime in priimek mentorice oz. mentorja, ki bo krožkarje spremljal na čebelarski posvet in ki bo zanje prevzel brezplačne vstopnice. Na podlagi prejetih podatkov boste mentorice oz. mentorji mladih čebelarjev, ki se bodo udeležili posveta, na blagajni ob vhodu v Celjski sejem prevzeli sporočeno število brezplačnih vstopnic.

Mlade čebelarje vabimo tudi, da se udeležijo ustvarjalne delavnice za izdelavo gnezdilnic za čebele samotarke! Na delavnici bodo mladi lahko iz naravnih materialov izdelali gnezdilnico in jo odnesli s seboj. Med delavnico bodo udeleženci prejeli ustrezna interdisciplinarna znanja o tem, katere medonosne rastline zasaditi v vrt, da bo ta privlačen za čebele samotarke, kako jih ustrezno umestiti v prostor, kakšne so primerne kombinacije in formacije, da se izognemo visokim stroškom posegov in vzdrževanja, ter

Foto: Vesna Kitthiya

kako se celostno lotiti reševanja problematike zmanjševanja biodiverzitete z omogočanjem tako gnezditvenih habitatov kot tudi habitatov prehranjevanja in razmnoževanja. Delavnica bo trajala dve uri in bo organizirana oba dneva od 10. ure dalje za največ 15 udeležencev (priporočena starost tretja triada), ki bodo vplačali kotizacijo v znesku 9,00 EUR za stroške materiala (gnezdilnico odnesejo s seboj). Za udeležbo na delavnici je obvezna predprijava do srede, 5. februarja 2020, na e-naslov info@czs.si. V prijavnici pisno sporočite: ime in priimek otroka udeleženca delavnice, izbrani termin delavnice (sobota ali nedelja), podatke o plačniku za izstavitev računa ter ime in priimek mentorice oz. mentorja čebelarskega krožka. Delavnico bo vodila krajinska arhitektka Vesna Kitthiya iz Studia Loščika, ki ima bogate izkušnje in znanje.

Tajništvo ČZS

Zagotavljanje sledljivosti pogoj za dajanje čebeljih pridelkov v promet

dr. Andreja Kandolf Borovšak

andreja.kandolf@czs.si

svetovalka JSSČ za varno hrano

Med in druge čebelarje pridelke, ki jih čebelarji dajemo v promet, moramo označiti skladno z veljavno zakonodajo, zagotavljati pa moramo tudi sledljivost, kar pomeni, da moramo vedeti, koliko čebeljih pridelkov smo pridelali in koliko ter kam smo jih prodali. Shranjevali moramo tudi račune materiala, ki smo ga kupili, npr. zdravil, embalaže, sladkorja ... Podrobnejša navodila o zagotavljanju sledljivosti so zapisana v Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu.

Vsak čebelar mora biti registriran, sledljivost pa moramo zagotavljati, če čebelarje pridelke dajemo v promet, tudi če jih samo podarimo. Čebelji pridelki, ki jih dajemo v promet, morajo biti varni in kakovostni. **Tudi če imamo samo tri panje in vsega medu ne porabimo za svojo domačo porabo, moramo zagotavljati varnost, kakovost medu ter sledljivost.** To pomeni, da si zapišemo datum, lokacijo točenja, količino natočenega medu in označitev serije pridelanega medu in čebeljih pridelkov. Serija mora biti označena v zapiskih, na skladiščnih posodah te serije in na maloprodajni embalaži pridelka te serije, če roka uporabnosti nismo zapisali z besedami *uporabno najmanj do*, čemur je sledil točen datum (dan, mesec, leto). Vedeti tudi moramo, koliko pridelka posamezne serije smo že prodali in kakšna je še zaloga. Zapiske lahko vodimo na različne načine. Za evidenco lahko služijo dobavnice, računi, elektronske evidence, evidence v blokkih ali pa jih sproti pišemo v obrazec št. 3 v Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu. Če čebeljih pridelkov ne prodamo končnim potrošnikom, moramo poznati tudi kupce (npr. 300 kg L12019 Mercator ...).

Osnovni podatki zagotavljanja sledljivosti medu:

1. Mesto in/ali lokacije paše: Ljubljanski vrh.
2. Datum in kraj točenja: 13. 5. 2019.
3. Število čebeljih družin: 15
4. KOLIČINA medu: 300 kg.
5. VRSTA medu (mnenje čebelarja): cvetlični med.

6. Oznaka serije/lot (L): L12019.

7. Datum roka uporabe, označen na maloprodajni embalaži: 31. 12. 2021.

8. Kupci medu: 100 kg trgovina Mercator, 100 kg končni potrošnik, 100 kg zaloga.

Serije pridelka označimo z veliko črko »L«. Pri malih čebelarjih je ena serija medu navadno posamezno točenje, lahko pa je ena serija tudi eno polnjenje medu. Odločitev o tem, kako bomo označevali serijo, je prepuščena nam, pomembno pa je, da v zapisnik zapišemo, kaj serija pomeni, in da je označena enoznačno, kar pomeni, da se nanaša na točno to serijo in na nobeno drugo, tudi ne v preteklem ali prihodnjem letu.

Pogosto se zgodi, da čebelar serijo označi samo z enim znakom, npr. z 1, prihodnje leto pa med prvega točenja znova označi z 1. Takšno označevanje serije ni ustrezno, saj ne pove nedvoumno, na kateri pridelek se ta serija v resnici nanaša (lahko se npr. nanaša na med iz leta 2018 ali iz leta 2019). Čebelarji pogosto označujemo serijo (lot) živila po dnevu točenja (L3152019), po zaporedju točenja (L119, L219) ali po roku uporabe (L31122021). Če serijo (lot) označimo po datumu uporabe, moramo paziti, da ta ni zapisan kot datum (npr. L31. 12. 2021), temveč kot L31122021.

Od vsake serije pridelka tudi shranimo po en reprezentativni vzorec, saj s tem zavarujemo sami sebe. Tako bomo npr. ob morebitni pritožbi imeli v skladišču vzorec tega pridelka, tako da ga bomo lahko uporabili kot »protivzorec« za analize. Poskrbimo, da bo ta vzorec tudi vzorec resnične serije medu. Če je to mogoče, vzorce odvajamo na različnih mestih serije (lota) ali iz sredine skladiščne posode, torej če med polnimo v kozarce, shranimo kozarec, ki smo ga napolnili nekje na sredini svojega dela. Vsake toliko časa oddajmo vzorec medu (ali drugih čebeljih pridelkov) tudi v analizo, da se prepričamo o ustreznosti svoje prakse.

Za primere napak v čebeljih pridelkih (npr., da bi se v medu znašla prisotnost kumafosa čez dovoljeno mejo) imejmo vedno pripravljen tudi načrt umika/odpoka izidelka, kar lahko storimo z **obrazcem 8** iz Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu. Če je pridelek v takem primeru že dosegel končnega potrošnika, potem moramo o tem obvestiti tudi svoje kupce. Če nimamo stalnih strank, potem obvestilo o umiku nalepimo npr. na vrata svoje prodajalne, obvezno pa moramo o tem obvestiti tudi Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

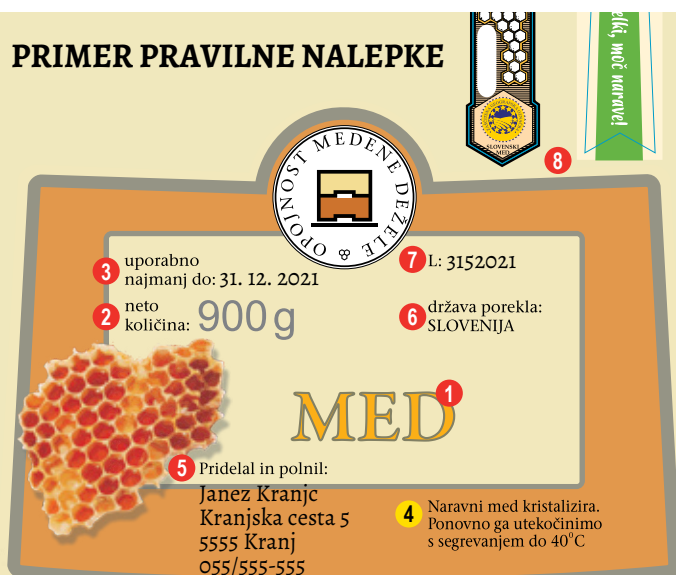
Čebelarji, ki svoje primarne čebelarje pridelke (med, cvetni prah, propolis, vosek) prodajate tudi na tržnici, **v vrtce, šole,**

oddajate polnilcem, v trgovine ... torej prodaje čebeljih pridelkov ne izvajate samo na mestu pridelave, morate biti vpisani v Registru živilskih obratov in morate izpolniti tudi druge obrazce iz Smernic dobrih higienskih navad v čebelarstvu glede na svojo tehnologijo čebelarjenja in katere pridelke prodajate. Tudi v primeru predelave čebeljih pridelkov, tudi če prodajate samo na mestu pridelave, ni zadosti, da izpolnite samo obrazec št. 3, temveč vse obrazce iz Smernic glede na svojo tehnologijo čebelarjenja in katere pridelke prodajate. Če pri popisu čebeljih družin niste izpolnili kvadratika *Med in čebelje pridelke oddajam na trg*, potem morate izpolniti obrazec, ki je objavljen na spletni strani: www.gov.si/zbirke/storitve/vloga-za-registracijo-zivilskega-obrata/ (obrazec za registracijo obrata in spremembo podatkov) in ga poslati na območni urad Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Čebelar, ki je v Sloveniji registriran kot čebelar, ki nima dodatne registracije, kot npr. s. p. ali d. o. o., ali dopolnilne dejavnosti »prodaja s soslednjih kmetij«, lahko prodaja samo svoj med. Nakup medu od drugega čebelarja in prodaja brez sledljivosti sta ne samo s strani zakonodaje prepovedana, temveč tudi tvegana, saj čebelar prevzema odgovornost za med »neznanege« porekla. Zavedati se moramo, da splošna javnost napako ene- ga čebelarja dojema kot napako slovenskih čebelarjev. S svojo napako naredimo madež na celotno slovensko čebelarstvo.

Kakršne koli informacije s tega področja lahko dobite pri svetovalcih za varno hrano Javne svetovalne službe v čebelarstvu. ◆

PRIMER PRAVILNE NALEPKE

- 1 Ime živila
OBVEZEN PODATEK
- 2 Neto količina
OBVEZEN PODATEK
- 3 Rok uporabnosti lahko zapišemo tudi na spodnji način:
Uporabno najmanj do konca decembra 2021
Uporabno najmanj do konca 2021
OBVEZEN PODATEK
- 4 Navodilo za uporabo
NEOBVEZNO
- 5 Ime ali naziv podjetja in nosilca živilske dejavnosti
OBVEZEN PODATEK

- 6 Država izvora
OBVEZEN PODATEK
- 7 Serija (lot) živila
(NE) OBVEZEN PODATEK
Obvezen podatek, kadar rok uporabnosti ni zapisan z besedami »uporabno najmanj do«, čemur sledi točen datum
- 8 Prelepka
OBVEZNO

Čebelarstvo

Obvezne informacije morajo biti označene **na dobro vidnem mestu**, tako da so zlahka vidne, jasno čitljive in neizbrisne. Ne smejo biti prekrite, zakrite ali ločene z drugim pisnim ali slikovnim gradivom ali zaradi gradiva manj opazne. **Velikost črk, označena pod številko 6 (na zgornji sliki), mora biti vsaj 1,2 mm.** Ime živila in neto količina morata biti zapisana v istem vidnem polju.

Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo

Prosimo vas, da poročila o porabi prelepki in količini medu, označenega s prelepkami SMGO, v letu 2019 čim prej posredujete na e-naslov ines.zunic@czs.si.

Število novih članov SMGO-ja
novembra 2019

2

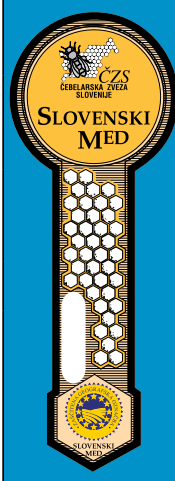
Število članov, ki so izstopili
novembra 2019

0

Število vseh članov SMGO-ja
novembra 2019

426

Za vključitev v kakovostno shemo »Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo« navežite stik z go. Natašo Lilek: po tel.: 040/436 519 ali 01/729 61 29 oz. na e-naslovu: natasa.lilek@czs.si. Več informacij najdete na spletni strani www.slovenskimed.si pod rubriko SMGO.

Čebelarjenje na Havajih

Erik Luznar

cebelarstvo.luznar@gmail.com

Ko je v prvi polovici 19. stoletja Mark Twain obiskal Havaje, je o njih zapisal takole: »Daleč od mestnega vrveža, težav in skrbi je cvetoči dišeči paradiz. Tam ležijo božanski otoki /.../ večno obsijani s soncem, večno nasmejani v svetlikajočem se morju.«

Havajsko otočje resnično sameva v Pacifiškem oceanu, do zahodne Japonske ga loči kar 6400 km, od Kalifornije na vzhodu pa je oddaljeno 3700 km. Prebivalci mraza ne poznajo, prav tako ne letnih časov, prek leta se namreč izmenjujeta le poletje in pomlad. Noči, ki so dnevu enako dolge, so tople, temperatura morja se giblje okoli 25 °C.

Otočje vulkanskega izvora so Polinezijci poselili med letoma 300 in 500, leta 1778 so nanj prvič stopili Evropejci, in sicer pod vodstvom angleškega raziskovalca Jamesa Cooka. Ta na novo odkrito zemljo ni prinesel le svinj in koz, temveč tudi spolne bolezni, ki so v manj kot enem stoletju število prebivalcev zdesetkale s 300.000 na zgolj 50.000. Delovne migracije Severnoameričanov in Azijcev v 19. stoletju so poskrbele za nagel dvig populacije, kljub temu pa ta zvezna država, ki se je kot zadnja priključila ZDA, še vedno ostaja dokaj redko poseljena. Na teh pacifiških otokih, ki so po površini večji od Slovenije, danes namreč živi nekaj manj kot poldrugi milijon ljudi.

Medtem ko so naši predniki že izvažali med in vosek, pisali knjige in poučevali o čebelarstvu, ustanavljali čebelarske šole in združenja, na Havajih še niso niti poznali medonosne čebele. Te so prvič skušali uvoziti v sredini 19. stoletja iz Bostona, vendar sta se zaradi previsokih temperatur med in vosek stopila, kar je povzročilo propad čebelje dru-

Čebela na cvetovih ličija

Foto: Erik Luznar

žine. Leto kasneje so iz istega kraja odposlali dva v led odeta paketa čebel, a so čebele zaradi izčrpanosti in dolgega potovanja po nekaj dneh umrle. Končno jim je uspelo šele leta 1857, ko so tri družine črne čebele (*Apis mellifera mellifera*) uspešno prestale 18 dni dolgo plovbo iz Kalifornije. Za vsako družino so plačali 100 ameriških dolarjev, kar je v tistem času predstavljalo 150 gramov čistega zlata. Z rojenjem se je število družin naglo povečalo, leta 1880 so pripeljali še italijansko čebelo (*Apis mellifera ligustica*). Proti koncu 19. stoletja se je zanimanje za čebelarjenje izredno povečalo. Lastniki rančev so poslovno priložnost videli v reji govedi, zato so otočje naselili s kravami, kar je pripeljalo do večje potrebe po hrani. Začeli so gojiti drevesa *kiowe* (oreh pekan), ki živini nudijo udobno senco in hranilne plodove. Za večji pridelek so v neposredno bližino naselili tudi čebele. Omenjena medovita rastlina cveti od marca do septembra, čebelarji pa še danes predstavljajo eno boljših paš. V tistem obdobju so se začeli ukvarjati tudi s pridelavo sladkornega trsa, ki je privabljal malega škržata. Ta se na slad-

Zaradi prepovedi uvoza voska čebelarji uporabljajo plastične satnice.

Foto: Erik Luznar

Prvi čebelnjak na otočju z AŽ-panji

Foto: Erik Luznar

Foto: Erik Luznar

Pokrov panja s številnimi panjskimi hrošči

Ličinke malega panjskega hrošča gomazijo po satju.

Foto: Erik Luznar

kornem trsu prehranjuje, izloča pa sladkor, kar s pridom izkoristijo čebele. Za nameček so iz Avstralije uvozili še makadamijo, ki obilno medu ter velja za eno najpomembnejših rastlin za razvoj čebelje družine.

Čebelarjenje je pod vplivi omenjenih dejavnikov postajalo vse bolj popularno, tehnologija se je izpopolnjevala, svet pa se je manjšal. Če so imeli na začetku čebelarstva havajske zgodovine veliko težav s poselitvijo otokov z medonosnimi čebelami, so oblasti že leta 1908 izdale zakon, ki je prepovedoval uvoz kakršnih koli čebel.

Poleg omenjenih čebeljih ras danes na Havajih čebelarijo še s kavkaško čebelo in kranjsko sivko, prevladujejo pa hibridi različnih pasem. Kdaj je bila naša čebela prepeljana na otočje, ni povsem znano.

Danes je na Havajih registriranih približno 350 čebelarjev, ki oskrbujejo okoli 20.000 čebeljih družin s povprečnim letnim donosom blizu 50 kg na panj.

Medtem ko pri nas nekaj več kot 30 registriranih vzrejevalcev v eni čebelarski sezoni vzredi manj kot 40.000 matic, jih sedem havajskih vzredi kar pol milijona. Vzreja matic poteka celo leto, veliko večino pa jih izvozijo na celino v ZDA in Kanado.

K odličnim pogojem za čebelarjenje je pomembno prispevala tudi odsotnost varoje, ki se je na otočju pojavila šele pred desetimi leti, vendar še danes ne predstavlja hudih izgub čebeljih družin. Za zatiranje tega zajedavca uporabljajo oksalno in mravljinčno kislino, timol, amitraz, fluvalinat ter kumafos. Ker so do danes prisotnost varoje ugotovili na zgolj dveh otokih (Oahu in Big Island), se oblasti močno trudijo, da se ta

pršica ne razširi še na druge poseljene otoke. V ta namen še vedno velja popolna prepoved uvoza čebeljih družin ali matic, prepovedana je trgovina z maticami med samimi otoki, dovoljen ni niti transport rabljene čebelarske opreme. Čebelarji se prepovedi držijo, saj so za kršitve predpisane visoke denarne kazni, prekrškarje namreč čaka globa v višini do 200.000 ameriških dolarjev.

Ugodni vremenski pogoji so leta 2010 omogočili pojav malega panjskega hrošča, ki pa ob ustrezni oskrbi čebeljih družin ne povzroča velike škode.

Za zatiranje hrošča še ni uveljavljenega učinkovitega sredstva, zato se z njim spopadajo s tehničnimi ukrepi. Čebele v panju hrošče preganjajo, zato čebelarji ob stranske sate vstavljajo posebne pasti, kamor hrošči zaidejo in se utopijo v olju. Učinkovit ukrep je tudi polaganje vat na sate. Čebele je v panju ne marajo, zato jo razcefrajo, v vlakna pa se nato hrošči ujamejo in navijejo. Skrbni čebelarji pogosto čistijo testne vložke, premazane z vazelinom, kamor se prilepijo ličinke malega panjskega hrošča. Ob neredni kontroli, nepazljivosti in zanemarjenju čebel pa lahko hrošči pripeljejo tudi do propada čebelje družine.

Havajski čebelarji se danes povezujejo v društva, ki organizirajo druženja, izobraževanja ter razna tekmovanja, vsakih nekaj let pa gostijo tudi mednarodno čebelarsko konferenco. Tamkajšnji čebelarji ne vodijo čebelarskega dnevnika niti ne javljajo, katera sredstva za zatiranje varoj uporabljajo. Nadobudni čebelarji so se usmerili v čebelarski turizem, razvija se tudi prevozno čebelarstvo. Nekateri čebelarji mesečno zaslužijo od 25 do 75 dolarjev na panj za namene opravešanja. Vzrejevalci se zavedajo selekcije trotoev, kar je razlog za vse pogostejše umetno osemenjevanje matic. Za osamljeno otočje sredi Pacifika, ki je medonosno čebelo spoznalo šele pred 160 leti, lahko na podlagi vseh naštetih dejstev trdimo, da prav nič ne zaostaja za Slovenijo, ki velja za deželo z dolgo in bogato čebelarsko tradicijo. 🍯

Foto: Erik Luznar

Pogoji za medenje so izredni.

Baškiriya – najbolj bogata dežela z medom v Ruski federaciji

Aleš Süssinger

ales.sussinger@gmail.com

Na kongresu Apimondie v Carigradu leta 2017 je bila za prizorišče Apimondie leta 2021 z večino glasov izbrana Ruska federacija z Ufo, glavnim mestom Baškiriye. Kongres Apimondie leta 2021 bo tako v Rusiji organiziran zopet po petdesetih letih. Nazadnje je bil v Moskvi leta 1971. Ob tem je prav, da naša čebelarstva javnost izve nekaj več o čebelarstvu v Rusiji ter še posebej o njeni deželi najbolj bogati z medom.

Republika Baškortostan ali Baškiriya je avtonomna republika Ruske federacije v Privolškem zveznem okrožju. Leži med Volgo in Uralom. Po površini je s 143,6 tisoč km² sedemkrat večja od Slovenije. Ima nekaj več kot štiri milijone prebivalcev, njeno glavno mesto Ufa pa dober milijon. Je večnacionalna republika, največji trije narodi so Rusi (36,1 %), Baškiri (29,5 %) in Tataři (25,4 %). Uradna jezika sta ruščina in baškirsčina.

Baškirski jezik je iz kipčške skupine turških jezikov, ki je v bližnjem sorodu s tatarščino. Baškirci sebe imenujejo tudi Baškurti – to pa pomeni »glavni čebelar« (baš = glava; kurt = čebela). Po mnenju nekaterih raziskovalcev to ime izhaja iz poglobitnega področja njihovega delovanja, tj. čebelarstva, ki ima tam izjemno bogato tradicijo. V Baškiriiji trenutno čebelarijo s 352 tisočimi čebeljimi družinami, kar je dobra desetina vseh čebeljih družin v Ruski federaciji (3,3 milijona). Letno pridelajo 10–12 tisoč ton medu, od tega 5–6 tisoč ton za prodajo. V celotni RF je pridelava medu več kot 100 tisoč ton. Medene zaloge v tej avtonomni republiki so ocenjene na 525 tisoč ton, od tega je dostopnih čebelam 175 tisoč ton ali ena tretjina, kar predstavlja potencial za 1,35 milijona čebeljih družin.

Čebelarjenje na tem področju ima zelo dolgo tradicijo. Prvotno so čebelarili v duplih. Duplarjenje (v ruščini *bortničestvo* iz staroruske besede *bort*, ki pomeni duplo) je način čebelarjenja, ki so ga uporabljali že v davnini. Prvi zapiski o tem segajo v 10. stoletje. V birski grobnici, stari približno tisoč petsto let, pa so našli popolno opremo čebelarja, potrebno za ta način čebelarjenja. Osnova za duplarjenje so bili obsežni lipovi in javorjevi gozdovi, ki so dajali obilico medene paše. Dupla so postopoma izklesali na drevesih na višini od 5 do 16 metrov. Običajno so naredili dve, včasih pa tudi tri dupla na enem drevesu.

Baškiriya predstavlja 0,8 % ozemlja Ruske federacije.

Foto: Internet

Kasneje, sredi 18. stoletja, so Baškirci prešli na čebelarjenje v pokončnih deblih, ki so jih našagali iz dreves, kjer so bila pred tem že narejena dupla. Duplarjenje in čebelarjenje v deblih gojijo še danes kot izročilo narodne obrti, zlasti v nacionalnem parku Šuljgan-Taš. V prvi polovici 19. stoletja so večinoma prešli na čebelarjenje v panjih s premičnimi satniki pod vplivom Ukrajince Prokopoviča, ki je uporabljal trietažni panj, za katerega je iznašel in svetu predstavil premični satnik (1814). Prokopovič je v tedanji carski Rusiji leta 1826 organiziral prvo šolo čebelarstva, ki so se je čez nekaj let (1838) udeležili tudi baškirski čebelarji in prenesli nov način čebelarjenja na področje južnega Urala.

Baškirski med je izjemno cenjen v Rusiji in tudi v tujini. Glavne medonosne rastline v Baškiriiji so poleg malolistne lipe (*Tilia cordata*) še ajda, sončnica, oljna ogrščica, gorčica, detelja in lucerna. Od leta 2005 je »Baškirski med« zaščitena blagovna znamka. Med drugim je vključen tudi v redno prehrano ruskih astronautov. Po navedbah ruskih avtorjev se kakovost medu določa zlasti po diastaznem številu, ki določa aktivnost encima diastaze. Višje kot je to število, bolj cenjen je med. Pri tem navajajo primerjave za ruske medove, kjer imajo medovi južnih področij diastazno število med 5 in 8, medovi z Altaja (gorato področje južne Sibirije) do 18 in baškirski med od 22 do 50 (op. a.: slovenski Pravilnik o medu predpisuje diastazno število najmanj 8).

Baškirci so izjemno ponosni tudi na svojo čebelo – divjo baškirsko (burzjansko) čebelo. To je sicer vrsta temne evropske čebele (*Apis mellifera mellifera*), ki jo v Rusiji imenujejo tudi srednjeruska čebela. V genetskem smislu so našli približno 30 podtipov te čebele in eden izmed njih je baškirska čebela. Njene lastnosti so odpornost proti mrazu, velika rojivost ter izjemna delavnost. Naberejo in pridelajo veliko medu v zelo kratkem času, kar je pomembno pri kratkotrajnem medenju, npr. lipe. Obenem pa je izjemno

Foto: Internet

Duplarjenje

agresivna in je delo z njo brez zaščitnih sredstev nemogoče. Baškirska čebela je v Rusiji zaščitena od l. 2006.

Če velja »naš« dr. Filip Terč (1844–1917) za očeta moderne apiterapije, je zibka prav gotovo v Rusiji. Na podlagi znanstvenih del se je tam začela že pred drugo sv. vojno razvijati klinična praksa v zdravstvenih ustanovah. Znameniti fiziolog dr. Artjomov je leta 1941 napisal doktorsko disertacijo o čebeljem strupu in je tudi soavtor prvega navodila za zdravljenje s čebeljim strupom, ki so ga Rusi uvedli v zdravstveni sistem že leta 1959. Profesor Artjomov je bil v letih 1969–1975 podpredsednik stalne komisije za čebelje pridelke v okviru Apimondie. Po njegovi zaslugi in pod njegovim vodstvom so leta 1971 na 23. kongresu Apimondie v Moskvi prvič organizirali poseben simpozij, posvečen apiterapiji. Na njem je bilo kar 37 različnih referatov.

Danes delujejo apiterapevtski centri v številnih mestih Ruske federacije. Eden od njih je tudi v Ufi. Leta 2011 je bil tam v okviru Baškirskega znanstvenoraziskovalnega centra za čebelarstvo in apiterapijo (BZRCČA) ustanovljen center za narodno medicino in apiterapijo, kjer zdravniki in drugo zdravstveno osebje izvajajo terapije tudi s čebelji pridelki. BZRCČA deluje sicer od leta 1998 in je vodilna ustanova v tej avtonomni republiki, odgovorna za vsa področja čebelarstva, kar naj bi bil unikum v Ruski federaciji pa tudi širše. Center ima v načrtu do leta 2020 povečati število čebeljih družin v Baškiriji do 480 tisoč, proizvodnjo medu za prodajo do 8,5 tisoč ton in produktivnost ene čebelje družine do 17,8 kg.

Zahvala dr. Andreju Gogali

Od januarja 2017 do decembra 2019 smo bralcem Slovenskega čebelarja predstavljali alternativne opraševalce v posebni seriji člankov izpod peresa dr. Andreja Gogale. Namen predstavljanja alternativnih opraševalcev je bil spoznati različne vrste čebel, saj je medonosna čebela samo ena izmed skoraj 2000 vrst čebel v Evropi. Kot pobudniki svetovnega dne čebel smo s pomočjo

Čebelarjenje v deblih

Foto: Internet

Baškirija se je s podporo Ruske čebelarske zveze temeljito pripravila za kandidacijo za Apimondio 2021. Na kongresu v Carigradu je nastopila s sloganom »Baškirija – medeno srce Rusije« in prikazala petinpolminutni predstavitevni film (<http://apimondiarussiabid2021.ru>). V njem med drugim izvedemo, da je 9 % vsega ruskega medu proizvedenega v Baškiriji; da je v Rusiji več kot 300 tisoč čebelarjev včlanjenih v Rusko nacionalno zvezo čebelarjev; da samo Baškirija izvozi več kot tisoč petsto ton medu in da je v Baškiriji devet tisoč čebelarskih podjetij, ki pridelujejo med. Očitno je tudi intenzivno in uspešno lobirala za svojo nominacijo.

Kot poznavalec Rusije in njenih dežel verjamem, da bo kongres v Ufi odlično organiziran in da bodo udeleženci in obiskovalci imeli priložnost spoznati izjemne čebelarske in druge čare te z medom najbolj bogate dežele Ruske federacije. ■

Viri:

apimondiarussiabid2021.ru/
 Süssinger, A. (2016): *Razvoj apiterapije v Rusiji*. Zaključna naloga tečaja apiterapije 2015/16, ČZDM.
 Umeljč, V. (2012): *Čebelarstvo za začetnike in strokovnjake*. Kamnik: samozaložba F. Prezelj, 536 str.
www.apiscentr.ru/index.php/apiterapiya
www.bash-med.ru
www.bash-med.ru/index.php/pchelovodstvo-bashkortostana/brendy-bashkortostana/bashkirskaya-pchela
www.ru.wikipedia.org/wiki/Пчеловодство_в_России
www.ru.wikipedia.org/wiki/Бортевое_пчеловодство
www.ru.wikipedia.org/wiki/Баширский_мед

dr. Gogale v seriji 27 člankov širili tako poznavanje čebel kot tudi zavest o njihovem pomenu in ogroženosti, kar pa je tudi eno izmed ključnih sporočil svetovnega dne čebel. Dr. Gogali gre zato iskrena zahvala. Serijo člankov o alternativnih opraševalcih pa bomo od SČ 2/2020 dalje nadaljevali s predstavitevijo izbranih v Sloveniji živečih vrst čmrljev.

Uredništvo

Himalajske orjaške čebele v Nepal

Marjan Olenik

Na potovanju po Nepalju je bil naš cilj obiskati dolino Langtang v Himalaji, v kateri je bil epicenter potresa, ki je v aprilu leta 2015 stresel ves Nepal in sosednje dežele. V potresu je umrlo več tisoč ljudi. Naš namen je bil pomagati prizadetim ljudem.

Na poti po enem najlepših nacionalnih parkov v Nepalju, kjer teče istoimenska reka Langtang, smo na višini našega Triglava v težko dostopnem previsu nad reko opazili ogromne ovalne viseče tvorbe. Pogled skozi teleobjektiv mi je, na moje presenečenje, prikazal podobo čebeljih domovanj. Po pogovoru z vodnikom je bila potrjena moja domneva, da gre za družine himalajskih orjaških čebel iz rodu *Apis dorsata laboriosa*, ki živijo visoko v gorah Himalaje. Sodijo med največje svetovne čebele, posamezni odrasli primerki so lahko veliki tudi do 3 cm. Presenetilo me je vodnikovo poznavanje teh divjih čebel in v pogovoru sem izvedel še mnogo podrobnosti. Zanimiva je bila njegova razlaga o nabiralcih medu, ki jih imenujejo kar lovci na med. Nabiralci so lahko samo iz določenih plemen, nabirajo pa ga lahko v samo določenih časovnih obdobjih, ki se navezujejo na lunin cikel.

Nabiranje medu je pravi obred in je povezano s prepričanjem, da čebele varuje bog pečin. Pred začetkom pobiranja imajo za to obredno žrtvovanje kokoši, koze ali ovce. Da ne bi bile čebele napadalne, morajo žene, ki so noseče ali imajo mesečno perilo, in otroci nabiralce opazovati z varne razdalje.

Nabiranje medenega satja se izvaja z vrha stene. Včasih so to izvajali na spuščeni lianah in lestvah, izdelanih iz lian in bambusa, danes to izvajajo na najlonskih vrveh. Čebele odženejo iz satovja z

dimom. Sate nato položijo v pletene košare in jih spustijo do pomočnikov pod steno, ki med stisnejo v lončene posode. Nabiralci so bili včasih slabo zaščiteni proti pikom čebel, zato so bili padci v globino pogosti. Pri nabiranju skrbijo, da ne opustošijo preveč čebelje družine. Njihove navade

Ovalni sati v previsu

Foto: Marjan Olenik

jim ne dopuščajo popolnega izkoriščanja čebeljih družin, kajti zavedajo se, da bi s tem prekinili njihovo razmnoževanje. Včasih so med pobirali za lastne potrebe, danes pa ga prodajajo na trgu, kjer doseže tudi do desetkrat višjo ceno od običajnega medu. S pomočjo vodiča sem dobil tudi priložnost degustirati med himalajskih čebel, ki ga prodajajo kakor zdravilo v posodicah za pol decilitra. ■

Himalajska orjaška čebela iz rodu *Apis dorsata laboriosa*

Med himalajskih čebel

Foto: Marjan Olenik

Vpliv elektromagnetnega sevanja na čebele in druge opraševalce

Simon Golob

svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja
simon.golob@czs.si

Čebelarska zveza Slovenije in Občina Polzela sta 12. novembra 2019 ob 15. uri na gradu Komenda pripravili okroglo mizo z naslovom *Vpliv elektromagnetnega sevanja na čebele in druge opraševalce*. Pobuda za dogodek izvira iz domnev nekaterih čebelarjev, da čebelje družine slabijo ter da čebele izginjajo, zaradi prisotnosti baznih postaj mobilne telefonije.

Prisotne ja uvodoma pozdravil župan občine Polzela **Jože Kužnik**, ki je poudaril, da se moramo o takšnih in podobnih tematikah pogovarjati, saj je to lahko prvi korak do morebitnih sprememb. Navzoče je pozdravil tudi član upravnega odbora ČZS in predsednik Čebelarske zveze Spodnje Savinjske doline **Žiga Grm**, ki je povedal, da je s problematiko seznanjen že dlje časa ter da upa, da se bo rešila v korist čebel.

Moderatorica je prisotne seznanila z dopisom, ki sta ga ČZS in Občina Polzela poslali na Ministrstvo RS za okolje in prostor, ter z njihovim odgovorom, nato pa je začela z okroglo mizo, na kateri so sodelovali: dr. Ožbolt Podpečan, veterinar, Marjan Pogorevc, čebelar v občini Polzela, Miha Metelko, ekološki čebelar, dr. Alenka Jurič, veterinarica VF NVI za področje zdravstvenega varstva čebel, Matevž Hribernik, mladi raziskovalec, ter predstavnik podjetja Telekom Tadej Pogačnik in Igor Pustišek, žal pa se kljub potrditvi udeležbe okrogle mize ni udeležil predstavnik Ministrstva RS za okolje in prostor.

Marjan Pogorevc, čebelar iz Andraža nad Polzelo, ki je v svojem čebelnjaku prvi opazil izginjanje pašnih čebel in slabenje čebeljih družin ter ga povezal s sevanjem baznih postaj mobilne telefonije, je povedal, da so se težave s čebelami začele v letu 2014. Opazil je predvsem izginjanje pašnih čebel, slabenje družin ter prisotnost poapnele zalege. Težave so se na tej lokaciji nadaljevale, v drugem čebelnjaku, ki ga ima na Rogli, pa je bilo stanje ves čas normalno. Za rešitev težav predlaga, da naj MOP pripravi spremembo zakonodaje.

Dr. Alenka Jurič, veterinarica VF NFI, je povedala, da se je s primerom srečala leta 2014 in stanje v čebelnjaku g. Pogorevca tudi pogledala. Dodala je, da je bil to edini tovrstni

Foto: Simon Golob

primer, o katerem so bili obveščeni veterinarji v Sloveniji. Pri pregledu je ugotovila, da so čebelje družine šibke, močno obremenjene s poapnelo zalego, z majhnimi zalogami hrane in cvetnega prahu. **Razlog naj bi bila slaba oskrba, zato je predpisala krmljenje.** Pri naslednjih pregledih je ugotovila, da se stanje izboljšuje. Poudarila je, da so lahko vzrok izgub čebeljih družin številni dejavniki. Vzrok za približno 40 % izgub so varoje ter nepravilna uporaba sredstev za njihovo zatiranje, pogost vzrok pa so tudi virusi, bakterije ter slaba oskrba čebel (premalo hrane, prisotnost starega črnega satja ...). Predvideva, da je lahko za izginjanje čebel krivo tudi medsebojno delovanje različnih dejavnikov, med katerimi je lahko tudi elektromagnetno sevanje (EMS) v kombinaciji s patogeni. Zaključila je z mislijo, da bi bilo treba v študijah upoštevati vse parametre ter da je potrebne več komunikacije med čebelarji ter različnimi službami na tem področju.

Miha Metelko, ekološki čebelar iz občine Sevnica, je predstavil svoj primer izgube pašnih čebel in čebeljih družin. V času kostonjeve paše je imel izgube na dveh lokacijah, ki sta bili v bližini vinogradov. Čebelje družine na lokacijah, ki so od tovrstnih površin oddaljene, pa so bile v redu, med drugim je bilo stanje normalno tudi na lokacijah, ki so v bližini oddajnikov mobilne telefonije. Glede na obdobje izginjanja čebel in lokacije, kjer se je to dogajalo, sklepa, da do negativnih posledic prihaja zaradi uporabe fitofarmaceutskih v vinogradih in na drugih kmetijskih površinah. Dogaňanju se prilagaja tako, da čebelje družine z najbolj kritičnih lokacij umika na druga območja. Zaključil je z mislijo, da je vpliv pesticidov na izginjanje čebel večji, kot pa vpliv EMS.

Dr. Ožbolt Podpečan, veterinar, je poudaril, da ne smemo delati prehitrih zaključkov, ki bi nastali na podlagi nepreverjenih informacij. V medijih se pogosto pojavljajo napačne informacije, ki nimajo znanstvene podlage. Po

branju veliko študij na temo vpliva EMS na ljudi in živali ugotavlja, da se številne študije medsebojno izključujejo, številni poizkusi pa so bili tudi nepravilno zastavljeni. Zasedil je tudi študije, ki pravijo, da EMS vpliva na laboratorijske podgane v poizkusu ter da lahko moti navigacijo pri pticah. Po njegovem mnenju bi se moralo z opozarjanjem na problematiko vzpodbuditi nove znanstvene študije na tem področju.

Matevž Hribnik, mladi raziskovalec s področja elektrotehnike, je predstavil lastnosti EMS. Gre za valovanja, ki so lahko naravno ali umetno proizvedena s spremembo električnega potenciala v oddajniku – anteni. Kot pove že ime, se EMS deli na dva dela, na električni in magnetni del. Pri uporabi valovanj je pomembna tako frekvenca kot tudi jakost valovanja, sam učinek oziroma moč valovanja pa s povečevanjem razdalje pada, zato se vsak vpliv, ki ga oddajnik ima, z oddaljenostjo od njega zmanjšuje. Za zaključek je poudaril, da bodo omrežja 5G, ki se bodo v nekaj letih pojavila tudi pri nas, delovala na približno enakih frekvencah in jakostih kot mobilna omrežja 4G/LTE, ki jih uporabljamo

sedaj. Podaril je tudi, da je bilo sevanje, ki so ga imeli mobilni telefoni pred leti (1G ali 2G), veliko večje kot pri novejših generacijah.

Predstavnika podjetja Telekom g. **Tadej Pogačnik** in **Igor Pustišek** sta predstavila postopek postavitve bazne postaje – oddajnika mobilne telefonije – ter zahteve, ki jih morajo pri tem upoštevati. V Sloveniji je več kot 2500 baznih postaj (samo v Ljubljani okrog 300), s katerimi upravljajo štirje operaterji. Število postaj na določenem območju je odvisno od števila uporabnikov ter od razgibanosti terena. Slovenska zakonodaja na tem področju je strožja kot zakonodaja večine držav EU. Podlaga za pridobitev gradbenega dovoljenja je tudi strokovno mnenje, ki upošteva vpliv oddajnika na okolico. Meritve lahko s primerno opremo opravljajo le neodvisne organizacije, ki so na pobudo čebelarja g. Pogorevca že večkrat opravile meritve na območju Andraža nad Polzele. Odstopanj od predpisanih vrednosti niso izmerile.

Okroglo mizo smo zaključili z zaključnimi mislimi vseh sodelujočih gostov ter skupno mislijo, da nam vsem, ki smo bili prisotni, ni vseeno za naš planet. ◆

Ekonomičnost osmukalnikov za cvetni prah

Nataša Lilek

svetovalka JSSČ za varno hrano
natasa.lilek@czs.si

V letih 2017–2019 smo v okviru Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2017–2019, ki je bil financiran iz sredstev državnega proračuna in proračuna Evropske unije, spremljali tudi ekonomičnost smukanja v različnih osmukalnikih, ki so na razpolago na slovenskem tržišču. Poleg donosa smo spremljali tudi druge lastnosti posameznega tipa osmukalnika, na katere moramo biti ob nakupu pozorni.

Ocena lastnosti testiranih osmukalnikov na podlagi opazovanj v času 2017–2019*

Lastnost osmukalnika	Tip 1	Tip 2	Tip 3
1. Nameščanje	+++	+	++
2. Ustreznost materiala	+++	+	+++
3. Odpiranje/zapiranje osmukalne ploščice	++	+	++
4. Zračnost osmukalnika	++	+	+
5. Zračnost zbirnega predalčka	+++	+	+
6. Čiščenje predalčka	+++	+	+
7. Zaščita pred vremenskimi vplivi	++	++	+++
8. Pobiranje cvetnega prahu	++	++	+++
9. Čistost cvetnega prahu	+++	++	+++
10. Učinkovitost	++	+++	+++

* Ocena: +++ zelo dobro, ++ zadovoljivo, + slabo (testiranje je potekalo v osrednjeslovenski statistični regiji, na čebeljih družinah, ki so bile pred začetkom poskusa vsako leto izenačene po moči, zato se lahko na drugih lokacijah in pod drugimi pogoji pojavijo tudi razlike).

Povprečni dnevni donosi so znašali od 129 do 177 g/čebeljo družino. V povprečju so bili zelo dobri pri osmukalnikih tipa 2 in 3, nekoliko manjši so bili pri osmukalniku tipa 1. Pomembno je, da pri nabavi upoštevamo tudi druge v preglednici našete karakteristike osmukalnikov in ne samo učinkovitosti. Natančnejši opis posameznega osmukalnika najdete v končnem poročilu, ki je objavljeno na spletni strani ČZS: http://www.czs.si/Upload/files/KONCNO_porocilo_karakterizacija_2017-2019_FINAL-koncno.pdf.

Tip 1

Foto: Nataša Lilek

Tip 2

Zaključek

Ugotovili smo, da se v raziskavi uporabljeni osmukalniki glede učinkovitosti v posameznih obdobjih spremljanja razlikujejo in ni pravila, da bi bil vedno en tip osmukalnika najučinkovitejši. V povprečju beležimo dnevni donos cvetnega prahu med osmukalniki, kot si sledi od največjega do najmanjšega donosa: tip 3, tip 2, tip 1. Povprečni donosi pa so največji v mesecu maju in juniju. Pri nakupu osmukalnika bodite pozorni tudi na druge lastnosti, kot so npr. namestitev, ustrezen material, zračnost, preprostost čiščenja itd. Upoštevanje naštetih lastnosti smo ocenili in razvrstili

Tip 3

Foto: Nataša Lilek

uporabljene tipe osmukalnikov: 1. mesto – tip 1, 2. mesto – tip 3, 3. mesto – tip 2. Svetujemo, da so čebelarji pri nakupu osmukalnikov pozorni na material, iz katerega so izdelani, saj menimo, da je preprosto vzdrževanje osmukalnika ključno pri zagotavljanju varnosti in kakovosti cvetnega prahu. Z upoštevanjem cene osmukalnikov na tržišču in priporočene cene cvetnega prahu se čebelarju strošek nakupa v raziskavi uporabljenih osmukalnikov v ugodnih vremenskih in pašnih pogojih amortizira že v eni čebelarski sezoni. ■

Razvoj inovativnega 2/3 LR-satnika ali *Multitudo non est sequenda*

Matej Levstek

matej.levstek@pipistrel.si

Mnogokrat se dogaja, da se veliko stvari v čebelarski opremi zgolj »kopira«, ne da bi razmišljali, kaj in kako bi lahko bilo bolje, lažje, preprosteje – za nas čebelarje pri delu s čebelami in posledično »bolje« tudi za čebele.

Ena od stvari, ki me je osebno motila, so bili 2/3 LR-satniki, ker so preprosto pomanjšane verzije standardnega LR-satnika. Če so določene stvari potrebne pri standardni meri LR-satnikov, so pri 2/3 LR nepotrebne. Recimo zgornja nosilna letvica, ki je po standardu LR debela 1,5 cm. Je to potrebno tudi pri 2/3 LR? Ne, nobene potrebe ni po ojačitvi. Ravno tako je tudi z distančniki na bočnih letvah, ki so pri 2/3 LR preprosto predolgi.

Ker pri 2/3 LR-panjih delam s celimi nakladami (ne pregledujem vsakega sata posebej), sem si stvar poenostavil do te mere, da za pregled panja ne potrebujem več kot nekaj minut. Pač, v stilu: »Lenoba je gonilo napredka.« Torej, za kaj gre?

Pogled od spredaj na bočno letev

Foto: Matej Levstek

Zunanje mere satnika se držijo standardnih mer za 2/3 LR. In spremembe?

1. Zgornja nosilna letvica ni več debela 1,5 cm in na »ušesih« 1 cm, temveč je celotna debelina 1 cm.
2. Bočna letvica ima distančnike zgoraj in spodaj v skupni dolžini 3 cm, kar je 2 cm krajše kot pri običajnih satnikih. V primerjavi s standardnimi satniki ima spodnji del bočne letvice malo boljši spoj s spodnjo letvico (večkrat rogljičen).
3. Spodnja letvica je na sredini stanjšana z obeh strani.

Pogled od spodaj na spodnjo letev z odprtinami za matičnjake

In kje se te izboljšave poznajo? Statično je ta okvir precej močnejši kot standardni. To dovoljuje malo bolj »divje« delo pri pregledovanju čebel. Ni pomembno, kako odložiš naklado, saj distančniki na zgornji in spodnji strani preprečujejo, da bi se satniki med sabo stisnili in tako pomečkali čebele. Ko kontroliram prisotnost matice (pač pogledam samo en plodiščni sat; če so jajčka, je nekje tudi matica), sat pri vračanju v naklado s spodnjim distančnikom »utira« pot med druge satnike. In najpomembnejše: spodnja letvica z za to predvideno odprtino »nakazuje« čebelarjem, kje naj

potegnejo matičnjake, če imajo namen rojiti. Preprosto, v nekaj sekundah vidiš, ali gre družina na roj ali ne. Pač pogledaš »samo« v za to predviden spodnji del satnika – in če se tam nič ne dogaja, se zanesljivo tudi druge na satu ne.

Večkrat slišim kritiko na svoj račun, češ kam se ti tako mudi pri čebelah. Sam ne bi rekel, da se mi »mudi«. Preprosto nimam česa več početi pri takem načinu pregledovanja. Z vrha pogledam medene zaloge in odmaknem naklado na čebelarjevo delovno postajo (glej članek v SČ 7-8/2018, str. 219, op. ur.). Pogledam naslednjo naklado z vrha, izvlečem sredinski sat, da vidim, ali so zaležena jajčka. Vrnem ta sat nazaj v naklado, naklado dvignem in pogledam od spodaj, ali v »oknih« nastavljajo matičnjake. Pregledam še spodnjo naklado zaradi matičnjakov (spet samo privzdignem) in ocenim količino čebel, ki visijo v visoki podnici. Če jih je veliko in če sta napovedani medenje ter obetavno vreme, potem dodam novo naklado (ki je vedno pri roki v delovni postaji) s satjem in satnicami med dve plodiščni nakladi.

In to je to. Druga »praksa«, kot npr. zlaganje satja na kozico pa iskanje matice po panju (zato da jo vidijo), je samo metanje časa in energije v prazen nič. Skratka, kot se glasi prevod v naslovu zapisanega latinskega pregovora: »Ni treba vedno slediti množici.«

Slikanje čebel z magnetnoresonančno mikroskopijo

Mitja Štrukelj, dr. med., in prof. dr. Igor Serša
mitja.strukelj74@gmail.com

Po virih, dosegljivih na svetovnem spletu, je bilo do sedaj izvedenih že nekaj poskusov slikanja čebel s pomočjo magnetne resonance, vendar jih ni v preobilju. To me je vodilo k zamisli, da bi z nekdanjim sodelavcem pri Prešernovi nagradi, sicer s področja medicine, prof. dr. Igorjem Seršo z Odseka za fiziko trdne snovi na Inštitutu Jožef Stefan, izvedla takšno slikanje čebel. Pri nas tovrstno slikanje še ni bilo izvedeno, zato je stvar še bolj zanimiva. Prav tako na svetu še ni bilo narejenih veliko raziskav s pomočjo tovrstnega slikanja.

Motivacija za poskus je bila v iskanju odgovora na vprašanje, če je možno s slikanjem z magnetno resonanco kvantificirati maščobne obloge čebele. Domnevamo namreč, da so te izrazito različne med letno in zimsko čebelo, prav tako

pa naj bi se prisotnost teh spremenila pri raznih boleznih in bi tako spremljanje maščob lahko uporabili tudi kot način spremljanja učinkov zdravljenja čebel. Poleg tega nas je pri tej raziskavi tudi zanimalo, kako dobro morfološko sliko nudi magnetnoresonančna mikroskopija. Poskus je bil namreč izveden na povsem novem sistemu za tovrstno slikanje, ki je najzmožljivejši v Sloveniji.

Za slikanje sem najprej ujel čebelo, ki se je polegla spomladi in ki je ravnokar prišla s paše na regratu (tik pred pašo akacije), in jo potopil v konzervirno tekočino, ki je hkrati medij (Fluorinert, 3M), primeren za slikanje

Magnetnoresonančna slika pašne letne čebele po vrnitvi s paše. Puščici označujeta svetleje obarvane maščobne obloge.

z magnetno resonanco. V taki epruveti je čebela konzervirana in prenese tudi transport na daljše razdalje, saj je v njej lahko tudi več mesecev, ker so procesi gnitja zavrti. Izpred svojega čebelnjaka v okolici Ajdovščine sem jo nato odnesel v Ljubljano, kjer je po dolgem času slikanja (za zajem slike je potrebnih celih 14 ur) nastala slika.

Čebela je bila slikana na novem magnetu 9,4 T pri frekvenci protonov 400 MHz. Uporabili smo zaporedje za slikanje s spinskim odmevom v treh dimenzijah. Čebela je bila slikana v desetmilimetrski RF-sondi s parametri slikanja: vidno polje $18 \times 9 \times 9$ mm, čas spinskega odmeva 1,9 ms, čas ponavljanja zaporedja 200 ms, matrika slikanja $512 \times 256 \times 256$, prostorska ločljivost 35 um na točko, 4 povprečitve signala, čas slikanja 14 h 45 min. Posneta slika je bila obtežena T1 in ima zaradi tega svetleje obarvane dele z večjo vsebnostjo maščob. Namenoma je bila obtežena na način T1, saj so naju zanimale maščobne obloge, ki so svetleje prikazane.

Zakaj so te obloge pomembne? Teorija pravi, da so med drugim tudi zagotovilo za daljšo življenjsko dobo zimskih

čebel, ki maščobe potrebujejo predvsem v brezpašnem obdobju pozimi, za gretje gnezda, kjer vzdržujejo znatno višjo temperaturo kot v okolici gnezda (glej članek *Temperature v čebelji zimski gruči*, SČ 12/2013, str. 388, op. ur.). S slike vidimo, da je maščobno telesce pri poletni čebeli največje v konici zadka in okoli oprsja. Velik medeni želodec kaže na to, da je čebela priletela z obilne paše in prinesla v panj nujno potreben nektar.

Avtorja načrtujeta še magnetnoresonančno slikanje čebele iz jesensko-zimske generacije z obtežitvijo slike T1.

Slikanje obeh generacij čebel bo v drugem koraku omogočilo določanje količine maščobnega telesca pri letnih in zimskih čebelah ter njihovo primerjavo. Teorija namreč pravi, da je maščobno telesce pri zimskih čebelah večje zaradi priprave na zimske razmere. Dodatno slikanje bi nam torej omogočilo potrditi to hipotezo. ■

Vir:

Schilling, F., Dworschak, K., Schopf, R., Kuhn, R., Glaser, S. J., Hasse, A. (2012): Non-invasive lipid measurement in living insects using NMR microscopy. *Journal of experimental biology*, 215: 3137–3141.

Čebelarjeva opravila v januarju

Ivan Esenko – Ljubljana

V glasilo *Slovenski čebelar* sem pisal že v 80. letih prejšnjega stoletja. Leta 1987 mi je uredništvo zaupalo tudi rubriko Čebelarjeva opravila, ki sem jo pisal ob svojih drugih prispevkih, ki so redno izhajali v njem. Takrat sem deloval kot pospeševalec čebelarstva pri Hmezadu, še pred tem pa sem isto delo opravljal v Medexu.

V letih 1981–1985 sem v Medexu vodil Opazovalno službo gozdnega medenja, ki je imela opazovalnice razporejene po vsej Sloveniji, dve pa tudi v Gorskem Kotarju na Hrvaškem. V tistem času sem čebelaril s približno stotimi LR-panji na petih stojščih, ukvarjal pa sem se tudi z vzrejo matic. Razvil sem plemenilec z razklopljivim satnikom, ki ga je med drugim uporabil pri selekcijski vzreji matic tudi KIS (Kmetijski inštitut Slovenije), izvajal pa sem tudi umetno osemnjenje matic. Sodeloval sem s Čebelarskim inštitutom v Dolu pri Pragi in češkima strokovnjakoma Vladislavom Krausem in Jaroslavom Havlino. Leta 1984 me je Gospodarska zbornica Slovenije kot Medexovega pospeševalca poslala v Kenijo, kjer sem v živo spoznal tamkajšnje tradicionalno čebelarstvo in pašne pogoje, predvsem pa rase medonosne čebele, ki so razprostranjene v vzhodni Afriki.

Zima

O čebelarjenju v Keniji sem se istega leta v več člankih razpisal tudi v SČ-ju oziroma v *Biltenu hp Medex*. Leta 1987 sem na 31. mednarodnem čebelarskem kongresu Apimondie v Varšavi v samostojnem prispevku predstavil vzrejo matic v domovini kranjske čebele.

Danes se ukvarjam z vrtno ekologijo, predvsem živalskim svetom vrtov, ki ga opisujem v člankih in knjigah, ki so izšle v letih, ko sem bil na tem področju še posebej dejaven. Tudi čebele so moja tema pisanja, tako medonosne kot samotarske, predvsem pa pišem o pomenu živalskega sveta na vrtovih. V sadovnjaku pred hišo čebelarim z desetimi AŽ-panji, pa tudi s kranjiči in pletenimi koši, naselil

Foto: Ivan Esenko

Foto: Ivan Esenko

Čebela, ki pade na sneg, se hitro ohladi, zato je največkrat pogubljena.

pa sem tudi nekaj panjev votlakov. Ti so del moje spontane študije o evoluciji čebeljega panja, ki se ji posvečam zadnja leta. 20. maja 2018 smo v Živalskem vrtu Ljubljana, kjer sem zaposlen, obeležili prvi svetovni dan čebel z mojo novo monografijo *Svet čebel*, ki je izšla pri založbi Družina. V tej obsežni in s fotografijami bogati knjigi sem med drugim tudi zapisal, da je Slovenija dežela odličnih čebelarjev. Zavedam se, da bi rubriko, ki jo bom po 33 letih zopet pisal, lahko pisal tudi marsikateri drugi čebelar, zato sem počaščen za izkazano zaupanje. Rubrika, ki se ponaša s častitljivo tradicijo, je namenjena predvsem začetnim čebelarjem, potrudit se bom, da bom povedal tudi kakšno zanimivost, ki bo pritegnila izkušene čebelarje.

V januarju imamo s čebelami bore malo dela. V tem najbolj zimskem mesecu čebele potrebujejo mir, kar pa seveda ne pomeni, da lahko nanje kar pozabimo. Brez vsake škode lahko prisluhnemo dogajanju v panjih na žrelih. Pritajeno šumenje nam oznanja, da je s čebelami vse v redu, glasnejše pa nas lahko opozori na izgubo matice, pomanjkanje hrane ali pa, da jih pesti varoza. Glasnejše so čebele tudi, če so zazimljene na težje prebavljivem medu. Posebno gozdni med je tisti, ki je za zazimovanje najmanj primeren, kar se je v preteklosti že nešteto krat pokazalo. Pozno hojevo medenje z obilnimi donosi čebelarje rado zanese, da čebel pravočasno ne odpeljejo s hojevih pasišč, kar se pozimi izkaže za napako. Hojevec kot drugi medovi gozdnega porekla, torej manovci, vsebujejo veliko mineralnih snovi. Čebelam, ki trpijo za lakoto, pozimi največkrat ne moremo pomagati, razen če družini, ki ima premalo zimskih zalog, dodamo medeno satje, če ga seveda imamo shranjenega. In če seveda zunanje temperature to omogočajo. Čebele, ki umrejo

Foto: Ivan Esenko

Gozdna miš (*Apodemus sylvaticus*) v toplejšem delu leta ni težavna. Pozimi pa se rada zateče v zgradbe, tudi čebelnjake, kjer je lahko zelo nadležna.

Dokaj učinkovita obramba pred napadi sinic so takšne preprosto izdelane naprave, ki v zraku nikoli ne mirujejo.

od lakote, ob pregledu najdemo v satju, iz celic pa gledajo samo njihovi zadki. V panju, v katerem je družina propadla zaradi varoze, mrtvic skoraj ne najdemo. Čebele umrejo zunaj panja, na kar nas opozori izletavanje čebel iz, z varojami obremenjenih, čebeljih družin tudi tedaj, ko je zunaj hladno in iz zdravih panjev ne izletavajo.

Še posebej v zimah z debelo in dolgotrajno snežno odejo in nizkimi temperaturami v čebelnjake radi vdirajo glodavci, v nevarnosti pred njimi pa je predvsem skladiščeno satje. Zlasti starejše panje, ki imajo včasih nekoliko višje žrelo, še posebej tiste v spodnji vrsti, radi obiščejo rovk. Rovk ne zanimata ne vosek ne med, temveč čebele v panju. Hranijo se tako z mrtvicami kot tudi z živimi čebelami z roba zimске gruče. Ob spomladanskem pregledu lahko pokončano rovko, včasih že deloma prevlečeno s propolisom, najdemo na podnici. Zagodejo pa nam jo lahko tudi velike sinice, ki obiskujejo panjske brade in s trkanjem na žrela privabijo čebele. Njihove ostanke najdemo pred čebelnjakom in v snegu pod vejami bližnjih dreves, kamor sinice odnašajo svoj plen, da ga zaužijejo. Dobra obramba pred sinicami, ki traja vsaj nekaj dni, so odvrčala iz peres, nabodena na krompir in obešena na vrstico pred pročelje čebelnjaka. Obračajo se že v najmanjši sapi, kar navadno zadošča, da prežene vsiljivke. Tako rovk kot sinice prištevamo med pomembne prebivalce vrtov, zato jih ne ubijamo, temveč samo preženemo od čebelnjaka. S krmljenjem ptic, posebej z maščobno hrano (loj),

Poljska rovka (*Crocidura russula*) tako kot še nekaj drugih vrst teh drobnih žužkojedov pozimi vdira v panje, kjer se hrani s čebelami.

Foto: Ivan Esenko

Foto: Ivan Esenko

zmanjšamo tudi njihove obiske čebelnjaka. Snežna odeja je lahko smrtonosna past za čebele, ki jih lep dan izvabi na čistilni izlet. Čebele zmede bela bleščava, ki jo ustvari snežna

odeja, in se zaletijo vanjo. Če bomo sneg pred čebelnjakom posuli s pepelom, žagovino ali lesnim prahom iz mizarске delavnice, bomo s tem marsikateri rešili življenje. ◆

80 let zaslužnega profesorja dr. Andreja Šaleharja

Nekaterim je dano, da še v poznih letih zavzeto delajo in ustvarjajo. Eden takšnih je Andrej Šalehar. Jubilant ni čebelar, vendar je prav, da ga zaradi njegovega prispevka slovenskemu čebelarstvu tudi čebelarji поблиže spoznamo.

Andrej Šalehar se je rodil 15. oktobra 1939 v Borovnici. Po osnovnem in srednjem šolanju je diplomiral na Biotehniški fakulteti, smer kmetijstvo. Zaposlil se je v Kmetijski zadruzi Vrhnika. Na priporočilo prof. ddr. Franca Ločniškarja, enega od očetov sedanjega Oddelka za zootehniko BF na Rodici, je strokovno pot leta 1963 začel na Farmi Ihan, kjer je ostal devet let. Na farmi je uvajal sodobne pasme prašičev in preizkušal križanja. Doktorat je zagovarjal leta 1971, naslednje leto je bil izvoljen za docenta in na Biotehniški fakulteti postal univerzitetni učitelj, leta 1977 je napredoval v izrednega, čez deset let pa v rednega profesorja prašičereje. Bil je tudi dekan fakultete. Kot soavtor je sodeloval pri sestavi prvega rejskega programa v prašičereji, vrsto let je vodil selekcijsko delo. Sodeloval je pri pripravi zootehniške zakonodaje in kot predsednik Sveta za živinorejo usmerjal strokovno oblikovanje rejskih programov, med drugim tudi prvega za kranjsko čebelo. Ves čas veliko piše, njegova bibliografija zajema več kot 1500 bibliografskih enot. Univerza v Ljubljani mu je leta 2000 za njegovo delo podelila častni naziv zaslužnega profesorja.

Po upokojitvi se je Andrej Šalehar posvetil raziskovanju zgodovinskih virov o slovenski živinoreji, genski banki in čebelarstvu. Poseben poudarek daje ohranjanju genskih virov naših domačih živali. **Čebelarstvo ga je posebej pritegnilo, saj večkrat poudarja, da je prav v bogatih in neraziskanih zgodovinskih virih o našem čebelarstvu našel delovni izziv.** K raziskovanju zgodovine našega čebelarstva je pritegnil sodelavce, zlasti Janeza Gregorija, čebelarja in prof. biol., in plod tega sodelovanja so **naslednje knjige:** *Obstoja pa ena pridna in utrjena čebela, taka je kranjska*, izdana leta 2011; *Georg/Jurij Jonke – črmošnjiški župnik in kranjski čebelar*, izdana leta 2012; *Pravila Petra Pavla Glavarja za čebelarstvo vrtnarsko šolo na Lanšprežu iz leta 1781*, izdana leta 2013; *Poučevanje čebelarstva na Kranjskem od Petra Pavla Glavarja (1768) in Antona Janše (1770) do Emila Rothschütza (1874)*, izdana leta 2014; *Slovenske čebelarske knjige in tiski do leta 1945 ter Čebelarska knjižnica Franca Jagra*, izdana leta 2014; *Prva slovenska čebelarska knjiga*, izdana leta 2016; *Čebelarska pisna zapuščina Petra Pavla Glavarja*, izdana leta 2017; *Kranjska čebela in čebelarji družine Rothschütz*, izdana leta 2018. Ob njegovem jubileju je pri založbi Buča d.o.o. izšla knjiga: **Anton Janša, prvi učitelj čebelarstva.**

Andrej Šalehar sam pove, da si jo je po letih vztrajnega iskanja in raziskovanja zaželel za rojstni dan, in se v predgovoru zahvali za milost, da lahko v 80. letu življenja piše o Antonu Janši. V knjigi je do sedaj najbolj celovito in dokumentirano opisal Janševo življenjsko pot od preprostega kmečkega mladeniča do prvega učitelja čebelarstva v prvi čebelarski šoli v habsburški monarhiji, njegov gorenjski čebelarski nauk in njegov vpliv na tedanje poučevanje in spodbujanje čebelarstva. Tudi v tej knjigi avtor na tedanji čas gleda širše in Janšev vzpon in ugled tesno poveže z delom njegovega sodobnika Petra Pavla Glavarja. **Knjiga je izjemen prispevek k poznavanju Antona Janše in njegove dobe ter koristna za utemeljevanje njegovega pomena za svetovno čebelarstvo in svetovni dan čebel, ki ga praznujemo prav na Janšev rojstni dan.** Polega tega je jubilant napisal več prispevkov o našem čebelarstvu. Vse navedeno je javno objavljeno na dLib.si. Sicer pa še naprej vztrajno raziskuje in piše in že napoveduje novo knjigo o pomembnem obdobju – prvi zlati dobi slovenskega čebelarstva.

Andrej Šalehar je kot soavtor sodeloval pri pripravi napisov na spominskih ploščah naslednjim čebelarjem: *Emilu Rothschützu*, leta 2011 nameščeni na mestni hiši v Višnji Gori; *Georgu-Juriju Jonkeju*, leta 2014 nameščeni na steni hiše kočevskih Nemcev v Občicah; *Petru Pavlu Glavarju*, leta 2015 nameščeni na steni kapele na Lanšprežu; *Jožefu Jeriču*, leta 2016 nameščeni na steni mežnarije na Gradišču nad Stično; *Antonu Janši*, leta 2019 nameščeni v Augartnu na Dunaju.

Avtor tega prispevka sem imel priložnost in čast z Andrejem Šaleharjem sodelovati pri nekaterih čebelarskih zadevah. V svojo pisarno na Rodici prihaja ob zgodnjih jutranjih urah, ko nas večina še počiva. Sprejel me je za sodelavca, čeprav mu v znanju ne sežem niti do kolen. Ne prestano išče in raziskuje, spodbuja in usmerja.

Naslovnica knjige Anton Janša, prvi učitelj čebelarstva

Spominska plošča Petru Pavlu Glavarju na Lanšprežu

Je pravi leksikon letnic in drugih podatkov. Vedno pa skromno pripomni, da nobeno delo ni povsem končano, ker se lahko najde še kaj novega. Andreju Šaleharju sem hvaležen za vse sodelovanje in prijateljsko naklonjenost.

Dela zasl. prof. dr. Andreja Šaleharja so v marsičem odkrila prava dejstva in razblinila »mite« o preteklosti našega

čebelarstva in znanih čebelarjev. Čebelarji smo mu lahko hvaležni, da raziskuje, zapisuje in objavlja o zgodovini našega čebelarstva, posebej ker bi sicer marsikaj ostalo neodkrita in morda za vedno pozabljeno. Ob njegovem jubileju mu zaželimo še veliko zdravih in delovnih let.

Anton Tomec

110 let Čebelarskega društva Grosuplje

Septembra 2019 je v Družbenem domu Grosuplje potekalo slovesno praznovanje ob 110-letnici ČD Grosuplje. Predsedniku Andreju Trontlju ter številnim članom ČD Grosuplje, ljubiteljem čebel, narave, zdravega okolja in slovenstva so se na slovesnem praznovanju pridružili tudi gostje: predsednik ČZS Boštjan Noč, podpredsednik ČZS Marko Alauf, predsednik RČZ Petra Pavla Glavarja Anton Koželj, direktorica zavoda Prijetno domače Maja Lampret ter predstavniki sosednjih ČD: Krka in Zagradec, Stična, Škofljica, Ig, Dobropole, Straža-Dolenjske Toplice in Trebnje.

V nagovoru je predsednik ČD Grosuplje Andrej Trontelj dejal, da se je v vseh teh letih zamenjalo kar nekaj generacij čebelarjev, število članov pa se je nekoliko povečalo. Društvo šteje 115 članov. Leta 1979 smo zgradili čebelarski dom na Spodnjem Blatu. Ta je v letu 2019 praznoval svojih častitljivih 40 let. Redno sodelujemo na prireditvah in dogodkih, kot so Grosuplje v jeseni, Ekotržnica, Tradicionalni slovenski zajtrk. Vsako leto na drugo nedeljo v mesecu decembru v grosupeljski župnijski cerkvi skupaj z Župnijo Grosuplje organiziramo Ambroževo mašo za vse pokojne čebelarje, nazadnje tudi za našega dolgoletnega predsednika Janeza Žnidaršiča. V okviru društva prav tako organiziramo strokovna predavanja, nakupe sladkorja, čebelarske izlete in strokovne posvete. Na martinovo imamo tradicionalno Martinovo sejo, ki je namenjena tudi praznovanju članov, ki so dopolnili jubilejnih 70, 80 ali več let. S prapori obeležujemo pomembne dogodke ter dobro sodelujemo s sosednjimi društvi, z RČZ Petra Pavla Glavarja ter ČZS.

Praporščaki

Foto: Matej Možina

Pohvalimo se lahko tudi s svojo spletno stranjo <http://cd-grosuplje.si>. Predsednik Trontelj pa se je ob tej priložnosti spomnil tudi ustanovnega člana Franca Košaka, kateremu v čast podeljujemo bronasta, srebrna in zlata odličja. Kot je povedal, je bil uspešen velečebelar, ki je trgoval širom Evrope s čebelami in čebeljimi pridelki. Na njegovem posestvu, na katerem je tudi današnja mestna knjižnica, so potekali čebelarski tabori. Tja so prihajali čebelarji in čebelarke iz ožje in širše okolice na izobraževanje, trgovanje in druženje. Dejavnosti, ki jih ima društvo danes, pa so na nek način tudi poklon njihovim prednikom, hkrati z njimi nadaljujemo čebelarsko tradicijo, na katero smo lahko vsi ponosni.

ČD Grosuplje so ob 110. obletnici čestitali tudi predsednik RČZ Petra Pavla Glavarja Anton Koželj ter podpredsednik in predsednik ČZS Marko Alauf in Boštjan Noč, ki sta tudi poudarila pomen slovenskih čebelarjev v svetu in ČD Grosuplje ob praznovanju 110. obletnice podelila častno diplomu ČZS. Predsednik pobratenega ČD Straža-Dolenjske Toplice pa je podaril spominsko sliko njihovega čebelarskega doma Podstenice. Slovesno praznovanje je bilo obogateno s pesmijo, glasbo in plesom, ob tej priložnosti pa so bila podeljena tudi priznanja zaslužnim čebelarjem.

Jana Roštan in ČD Grosuplje

Častno priznanje ČZS

Foto: Matej Možina

Ekskurzija Slovenskih čebelarjev v Bosno

V petek, 18. oktobra 2019, smo se čebelarji iz vse Slovenije podali na pot proti severozahodnemu delu Bosne. Vodstvo ČZS je pripravilo to ekskurzijo z namenom druženja. Vse skupaj pa je vodil in povezoval Jože Smrkolj. Pot nas je vodila preko Karlovca, Velike Kladuše v Cazin. Sprejeli so nas domači čebelarji ČD Kestenj. Na svojem domu nas je pogostil čebelar in zeliščar Šefik Rosić z ženo. Predstavil je svoje čebelarstvo, ki ga močno povezuje z zelišči. Ogledali smo si sušilnico zelišč, skladišče in trgovinico. Njegova soproga je medicinska delavka in nam je dala prenekateri nasvet za razne tegobe. Po sprehodu po cazinskih ulicah smo se odpravili naprej v Bihać na ogled sejma medu na mestnem trgu. Ob vходу v mesto, ko smo prečkali reko Uno, smo takoj opazili zbirni center za begunce. Te smo srečevali tudi po mestnih ulicah. Ponudba medu na sejmu je bila kar velika. Največ ponujajo cvetlični in kostanjev med, cene pa so malo nižje kot pri nas. Po prenočitvi nas je naslednje jutro

Foto: Tatjana Vedlin

vodil lokalni vodič po Nacionalnem parku Una. Ogledali smo si brzice in slapove te čiste in mejne reke. Nenavadni so nam bili napisi v arabskem in kitajskem jeziku na turističnih krajih. Arabce zanima voda, Kitajce pa naložbe. Popoldan smo prispeli v Čizmiče na ogled čebelarstva Nijaza Čizmič. Tukaj smo imeli piknik kosilo. Pridružili so se tudi lokalni čebelarji in predsednik ČD Kestenj. Druženje je bilo prisrčno.

Tatjana Vedlin

Povorka Čebelarstvo in čebelarska oprema skozi čas

Septembra 2019, smo člani ČD Planina pri Sevnici v sklopu turistične prireditve Angelska nedelja na Planini pri Sevnici 2019 pripravili povorko pod naslovom *Čebelarstvo in čebelarska oprema skozi čas*. Povorka je bila posvečena prvemu svetovnemu dnevu čebel in v spomin na našega, žal pokojnega, člana Rada Pančurja, ki je bil tudi pobudnik za izvedbo povorke.

V povorki so se najprej popeljale kočije s konjsko vprego, na kateri so se peljali predstavniki sosednjih čebelarskih društev in najzaslužnejši člani ČD Planina pri Sevnici. Na prvi kočiji so se peljali: Jože Bobek, 86-letni, najstarejši član ČD Planina, ki je član ČD Planina pri Sevnici že več kot 60 let in je bil tudi eden izmed ustanoviteljev društva, Drago Jazbinšek, dolgoletni predsednik, ter Janez Vencelj, podpredsednik ČZS. Na drugi kočiji so se peljali: Andrej Jernej, član upravnega odbora ČZS, Mihela Kotnik, predsednica ČD Šentjur, in Igor Mastnak, predsednik ČD Slivnica. Sledila je traktorska prikolica, na kateri je bilo prikazano čebelarjenje v duplih. Sledil je čebelar, ki je prikazal selitev čebeljih družin nekoč, na hrbtu je nosil panj kranjič in slamnati panj. Sledil je ročni voziček z naloženim panjem kranjičem, sledil je lesen voz z vpreženim parom konj, na katerem so bili naloženi panji kranjiči, naslednja je bila prikolica s prikazom slikanja na panjske končnice. Sledila je prikolica s čudovitim starim čebelnjakom s kranjiči in vrtičkom, posejanim z medovitimi rastlinami, naslednja je bila prikolica z mizarsko delavnico za izdelavo različnih panjev, sledila je prikolica, na kateri so bili različni panji, s katerimi čebela-

Foto: Janez Krajnc

rimo slovenski čebelarji. Naslednja je bila prikolica s prikazom izdelave satnikov, žičenja in vlaganja satnic, ročnega vlivanja in izdelave satnic ter vlivanja in izdelave različnih figuric iz voska in sveč. Pri delu v čebelnjaku uporabljajo čebelarji različna orodja in opremo, ki je bila prikazana na naslednji prikolic. Sledili sta prikolica s prikazom rojenja in ogrebanja čebel in prikolica s prikazom odkrivanja satja in točenja medu. Na predzadnji prikolic smo prikazali točila, nekatera stara več kot sto let do najmodernejših na ročni in električni pogon, in kot zadnja je bila prikolica s prikazom kuhanja starega satja in pridobivanja čistega voska, iz katerega se izdelujejo satnice, figurice in sveče.

Povorka je bila izredno lepa in poučna, zanimiva za obiskovalce in čebelarje.

Rihard Stopinšek, predsednik ČD Planina pri Sevnici

Medeni mafini

SESTAVINE ZA 12 MAFINOV

Mokre sestavine: 70 g masla, 80 g cvetličnega medu, 120 g navadnega jogurta, 1 jajce.

Suhe sestavine: 1 vanilin sladkor, 120 g moke, pol čajne žličke sode bikarbone, kavna žlička cimeta, 50 g mletih orehov ali lešnikov, koščki čokolade (po želji).

PRIPRAVA

Maslo, med in jajce penasto umešamo, primešamo še jogurt in vanilin sladkor. V to maso vmešamo suhe sestavine, moko pomešano s sodo in cimetom ter mletimi orehi. V pekač za mafine položimo papirnate posodice. S pripravljeno maso napolnimo modelčke do $\frac{3}{4}$. Pečemo v pečici, ogreti na 180 °C, približno 20 minut. Ohlajene lahko poljubno okrasimo. Obrizgamo s stepeno smetano, čokoladno kremo ali prelijemo s čokoladno glazuro in po želji okrasimo.

Svoj recept pošljite na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si.

Avtorica recepta: Marica Drmaž

Foto: Marica Drmaž

Podpisano pismo o nameri o skupnem prizadevanju za ureditev območja Lanšprež

V sredo, 13. novembra 2019, so Dušan Skerbiš, župan Občine Mirna, Boštjan Noč, predsednik ČZS, Anton Koželj, predsednik RČZ Petra Pavla Glavarja in predsednik ČD Trebnje, Tone Hrovat, direktor Grm Novo me-

sto – centra biotehnike in turizma, in Alojzij Kastelic, župan Občine Trebnje, sklenili dogovor o skupnem prizadevanju za ureditev območja Lanšprež, v obsegu posesti, ki jo je davnega leta 1766 kupil Peter Pavel Glavar. Peter Pavel Glavar je velika osebnost slovenskega naroda in predstavlja s svojim delovanjem prenosa znanja na področju celotne kmetijske dejavnosti

Foto: Franc Šivic

in skrbi za uboge, še posebej pa na področju vzpostavitve in razvoja če-

Lanšprež – dolgoletne sanje in trenutki, ko sanje postanejo stvarnost

Že davnega leta 1975 sem prvič videl Lanšprež. Takratni predsednik ČZS Valentin Benedičič me je povabil, da ga spremljam, ko bo obiskal Lanšprež. Prihod na lepo veliko jaso travnikov in njiv, objetih z gozdovi, me je prevzel in prijetno presenetil. Prišla sva do kapelice in drugih poslopij. Nikjer ni bilo žive duše. Benedičič me je peljal v notranjost kapele, za moje pojme je bila to prijazna zunanja silhueta male podeželske cerkvice. Vstopila sva skozi odprta vrata in pogled v notranjščino me je šokiral. Kupi slame, gnoja, v kotu dva privezana konja, ki sta naju s pogledom prijazno pozdravila. Benedičič mi ni tega kraja nikoli omenjal, čutil pa sem, da je nekaj v zraku in da želi v danem trenutku nekaj povedati in pokazati. Spregovoril je, ko je stopil na kup slame. Dejal je: »Avgust, tu, kjer stojim je zame sveti kraj. Na nek način me spominja na Betlehem. Tudi tam so bili jasli, slama in oslički, ki jih danes zastopata ta dva prijazna konja. Pa to še ni vse.« Zazrl se je v del cerkve, kjer ni bilo slame, naredil par korakov do golih tal, pogledal po tleh in dejal: »Tu nekje sta pokopana dva moška. Eden od njiju je Peter Pavel Glavar (1721–1784), veliki učitelj in ljubitelj na-

rave. Predvsem pa je bil čebelarški učitelj, ki je za slovenske čebelarje storil veliko dobrega. Ti si še mlad. Prosim te, da to vzameš kot prošnjo, da pomagaš urediti ta, za velikega čebelarskega učitelja neprimerno urejen prostor njegovega zadnjega počitka. Pomagaj, da bo to svetišče Petra Pavla Glavarja.« Te besede so se mi globoko vtisnile v spomin. Dogodki pa pozneje niso šli v pravo smer. Apetiti po sanjskem otoku sredi Dolenjske so privabili nove prišleke, od vojske do pravosodnega ministra. Šele Anton Koželj, čebelar iz Šmarja - Sapa, je zadevo v temeljih premaknil. Kot dober organizator je pritegnil tudi mene. V zadnjem času se je začelo premikati vse skupaj v pravo smer. Tudi Boštjan Noč, predsednik ČZS, z istega območja Gorenjske kot Benedičič, je veliko prispeval za novonastale razmere. Danes smo na točki preloma in prepričan sem, da prihaja dan D. Tudi Tone Hrovat, direktor Grma, Centra biotehnike in turizma iz Novega mesta, in župani okoliških občin so garant za Lanšprež in za boljše čase, ki mu upravičeno pripadajo. Prijazna cerkva, ki v svojih nedrjih hrani posmrtno ostanke Petra Pavla Glavarja, pa naj bdi in blagoslovlja vse, kar je dobro za človeški rod in ohranjanje narave.

Augst Gril

belarjenja kot gospodarske panoge, pomemben steber v družbenem razvoju slovenskega naroda. Podpisniki so prepričani, da bodo z namero preureditve posestva Lanšprež v tematsko dovršeno in vsebinsko privlačno okolje pomembno prispevali k prepoznavnosti območja, okrepili turistični po-

tencial tega območja in celotne regije ter prispevali k ozaveščanju slovenskega naroda na področju čebelarstva, kmetijske in izobraževalne dediščine. Osrednja vsebina preurejenega posestva Lanšprež bo park medovitih rastlin z osrednjo nacionalno banko medovitih rastlin. Lanšprež bo v skladu z

načrti postal turistična destinacija s poudarkom na čebelarstvih vsebinah, podpisniki pa bodo s skupnimi močmi nadalje skrbeli za urejenost in vzdrževanje kapelice Petra Pavla Glavarja, ki stoji na posestvu in je dana v upravljanje čebelarjem.

priredil MB

Dan shem kakovosti in slovensko kosilo z Urošem Štefelinom

V četrtek, 14. novembra 2019, smo na ČZS organizirali že tradicionalni posvet ob dnevu shem višje kakovosti medu, ki se ga je udeležilo več kot 130 čebelarjev in gostov!

Prisotnim je Nataša Lilek na kratko poročala o izvajanju nadzora s strani tako notranjega kot zunanjega nadzora, ga. Irena Novak iz podjetja Verus pa je predstavila, kakšne so nakupne navade slovenskega potrošnika. Ker teče že tretje leto izvajanja promocije shem kakovosti medu, je Tanja Magdič pripravila kratko poročilo o izvedenih dejavnostih v preteklih treh letih. Sledila je strokovna razprava **dobre prakse trženja čebeljih pridelkov in o možnosti povezovanja in podpore pri ustanavljanju skupin proizvajalcev**. Spoznavanje **dobrih praks trženja** pomeni priložnost, da prisluhnemo bogatim izkušnjam gostov in se od njih naučimo, kako npr. doseči boljšo ceno, kaj pomeni kupcu embalaža, kje

so priložnosti in kako izkoriščati sheme kakovosti ... Spoznali smo tri različne zgodbe treh čebelarstev, to so: Čebelarstvo Mitja Smrdel, čebelarstvo Roman Košale in čebelarstvo Alan Vižintin. Več o tem, kaj so povedali, si lahko preberete v posebnem prispevku na str. 22 te številke SČ.

EU-shema kakovosti je korak v pravo smer, **spletno oglaševanje** pa je ključni in najugodnejši način oglaševanja, s katerim lahko med potrošniki dvignemo poznavanje in prepoznavanje shem kakovosti slovenskega medu ter tako vplivamo na njihove nakupne navade. Tadej Glavan in Boštjan Kovač, strokovnjaka za digitalni marketing iz agencije Kokos Agency, sta predstavila primer **dobre prakse in rezultate digitalnega trženja medu** iz shem višje kakovosti medu.

Sledila je predstavitev **o možnostih povezovanja in podpore pri ustanavljanju skupin** in možnosti za pridobitev nepovratnih sredstev – podukrepa 9.1 iz Programa razvoja podeželja, ki ga je predstavil

g. Uroš Zgonec z Ministrstva RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Posvet smo zaključili s predavanjem znanega voditelja **Boštjana Romiha** o **komunikacijskih veščinah**, ki nas je naučil, kako npr. dvigniti pozornost, spremljati sogovornika in si pridobiti njegovo zaupanje. Vse te veščine prispevajo k boljši komunikaciji z našimi kupci in posledično k boljši prodaji. Dobra stran tega pa je, da se teh veščin lahko naučimo!

Sledila sta **kulinarično medeno doživetje in predstavitev široke možnosti uporabe bogastva arom medu v kulinariki z novinarsko konferenco**. Slovenske jedi so okusne, prepoznavne in imajo značaj. Tako kot tudi med in čebelarstvo! To je ob dnevu slovenske hrane dokazal kuharski mojster **Uroš Štefelin**, ki je ob pomoči osebja iz Gostišča pri Čebelici na Čebelarstvi Slovenije pripravil tradicionalne slovenske jedi **iz kmetijskih pridelkov in izdelkov, zaščitene na evropski ravni**. Ob njem je kuhalnico vrtel tudi **Boštjan Romih**.

Kulinarično medeno doživetje iz kmetijskih pridelkov in izdelkov, zaščitene na evropski ravni

Foto: Simon Golob

Kuharski spektakel Boštjana Romiha s kuharskim mojstrom Urošem Štefelinom

Foto: Simon Golob

Na mizah se je znašla marsikatera tradicionalna slovenska jed, na katero smo morda že pozabili. Med glavnimi sestavinami so prevladovali kmetijski pridelki in izdelki, zaščiteni na evropski ravni, kot so: kraški pršut, prekmurska šunka, štajersko prekmursko bučno olje, ptujski luk, kranjska klo-

basa, prekmurska gibanica ter seveda Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo, Kočevski gozdni med in Kraški med z zaščiteno označbo porekla.

Kulinarika predstavlja kulturo in zgodovino vsakega naroda. Je odraz raznolike dežele glede običajev in tradicije. Slovenska kulinarika izvira iz

bogate gastronomske dediščine in jo odlikuje pestrost ponudbe lokalnih in tradicionalnih kmetijskih pridelkov in živil. Za zagotavljanje pestrosti kmetijskih pridelkov in živil pa ne moremo mimo dejstva, da brez čebel ne gre.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Iz strokovne razprave Dobre prakse trženja čebeljih pridelko v

14. novembra je na ČZS potekala strokovna razprava *Dobre prakse trženja čebeljih pridelkov*. Predstavili smo tri različne čebelarje in njihove izkušnje pri prodaji čebeljih pridelkov. Spregovorili smo o različnih priložnostih in izzivih, pomenu raznovrstne ponudbe, priložnostih, ki jih ponujajo sheme kakovosti in ekološka pridelava, pomenu embalaže, urejenosti prodajnih prostorov in tudi o njihovih izkušnjah s postavljanjem cene.

Čebelarstvo Vižintin, Alan Vižintin je sorazmerno mlado čebelarstvo, saj so prve panje registrirali pred zgolj šestimi leti. Čebelarijo na območju Primorske, pri čemer čebele prevažajo na različne paše, kar jim zagotavlja ponudbo različnih vrst medu. Čeprav jim čebelarstvo trenutno ne predstavlja glavnega vira prihodkov, je njihova ponudba raznolika in poleg različnih vrst medu zajema tudi druge čebelje pridelke in darilni program. Posebno pozornost so namenili celostni podobi, kjer sta jim bili glavni vodili vključiti slovenski kozarec (saj je ta sinonim za slovensko poreklo) in vizualna usklajevanje s prelepko Slovenski med. So namreč certificirani proizvajalec **Slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo**. V shemo so se vključili zaradi zavedanja, da potrošnik ceni višjo kakovost, slovensko poreklo in zaupa čebelarjem, ki so podvrženi dodatnemu nadzoru. **Vključitev v shemo je pomenila priložnost, da pridobijo zaupanje potrošnika, da dokažejo, da je kakovost na prvem mestu, in da si**

s pomočjo sheme kakovosti zgradijo svojo prepoznavnost.

Prepoznavnost gradijo tudi s predstavitvami na raznih sejmihih in dogodkih, kjer izstopajo z lepo urejeno stojnico, ki potrošnike kar sama vabi k nakupom. Pri postavitvi cen sledijo priporočenim cenam ČZS, ki jo z ozaveščenostjo strank o kakovosti njihovega medu tudi uspejo iztržiti.

Mitja Smrdel prihaja iz Gorenjske in tudi on sodi med mlajše čebelarje, saj se je s čebelarstvom začel ukvarjati pred sedmimi leti. Danes mu čebelarstvo predstavlja način življenja in glavni vir dohodka. Tudi v njegovem čebelarstvu je kakovost na prvem mestu, zato se je odločil za vključitev v kakovostno shemo Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo. Zaradi zagotavljanja ekonomike se poleg pridelave medu ukvarja tudi s pridelavo cvetnega prahu in vzrejo čebeljih družin, saj tako razprši nevarnosti, ki jih prinesejo slabe letine. Tako npr. v letinah, kakršna je bila v letu 2019, izgubo medu nadomesti s pridelavo cvetnega prahu. Glavni prihodek dosega s prodajo različnih mešanic: med in cvetni prah, med in oreščki, med in sadje ipd. Pri načrtovanju prihodkov je njegovo glavno vodilo zaslužiti toliko, da bi v primeru zaposlitve delavca lahko pokrili celotne stroške njegove plače. Tudi on pri prodaji medu sledi priporočenim cenam. Med prodaja brez večjih težav, pri prodaji pa se drži načela, da vsako leto ni možno pridelati vseh vrst medu in da ni nič narobe, če mu kakšen sod ostane za prodajo v naslednjem letu. Zagotavljanje zaloga medu celo leto (ves med je namreč iz

Od leve proti desni Alan Vižintin, Tanja Magdič, Mitja Smrdel in Roman Košale

lastne pridelave) je nujno potrebno, saj le tako lahko poskrbi za svoje zveste stranke.

Roman Košale prihaja iz Dolenjske. Načelo, ki ga spremlja pri ustvarjanju izdelkov, je živeti z naravo in jo spoznavati v vsej njeni lepoti in veličini. Čebelarstvo mu predstavlja glavni vir prihodkov, tržno nišo pa je našel v **ekološki pridelavi medu** in izdelavi prehranskih dopolnil, zato je za svoj med pridobil ekološki certifikat. Glavni vir prihodkov predstavljajo razne mešanice in prehranska dopolnila, kot so npr. materina dušica z medom, ameriški slamnik z medom, borovi vršički z medom ipd. Vse sestavine so iz ekološke pridelave. Samega medu ne prodaja v večjih embalažah, s prodajo izdelkov pa za med dosega bistveno višjo ceno od priporočene cene. Ima lično izdelano embalažo, na sejmih in prireditvah pa izstopa tudi z zelo urejeno stojnico, kar pritegne pozornost kupca.

Vsi trije čebelarji so zgleden primer dobre prakse in kažejo na to, da je čebelarstvo kljub slabšim letinam lahko ekonomično. Seveda pa ne gre brez truda in vlaganja v znanje s področja prodaje čebeljih pridelkov in izdelkov.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Dan čebelarskega turizma 2019

V petek, 6. decembra 2019, je v prostorih ČZS potekal 14. posvet ob dnevu čebelarskega turizma, ki je odlična priložnost za spoznavanje dobrih praks čebelarskega turizma in možnosti, ki nam jih ponuja tovrstna dejavnost.

V uvodnem nagovoru je **Boštjan Noč**, predsednik ČZS, poudaril, »da smo slovenski čebelarji pionirji na področju apiturizma v svetu. **Smo prvi in edini na svetu, ki imamo certificirane čebelarske turizme**, imamo čebelarski muzej in veliko čebelarskih učnih poti. V okviru ČZS deluje sekcija za apiturizem, za katero želimo, da preide v bolj profesionalno obliko delovanja. Pred nami pa je še kar nekaj izzivov in projektov, kot npr.: Čebelarski muzej Radovljica bo prenovil svojo čebelarsko zbirko, pripravlja se Muzej kranjske čebele v Višnji Gori, v Mariboru pripravljajo projekt modernega apiterapevtskega centra, v Ljubljani bodo postavili kopijo Plečnikovega čebelnjaka ... Sledimo tudi enemu od ciljev oz. pobudi, da se slovensko čebelarstvo v letu 2021 vpiše na seznam Unesca.«

Posebna gosta posveta sta bila **Damjan Stanonik**, državni sekretar na Ministrstvu RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, in **Helena Cvikl**, v. d. generalne direktorice Direktorata za turizem. G. Stanonik je poudaril, da bi bilo smiselno povezati čebelarski turizem s kmečkim in ekološkim tu-

rizmom. Ga. Cvikl pa je poudarila pomen apiturizma kot inovativne poslovne priložnosti, saj trendi v turizmu v zadnjih letih kažejo, da bo naraščalo povpraševanje po **doživetjih v neokrnjeni naravi, kamor sodi tudi apiturizem**.

Med inovativne primere čebelarskega turizma sodi tudi projekt »Honey Paradise«, ki je bil s strani Ministrstva RS za gospodarski razvoj in tehnologijo prepoznan kot inovativen integralni turistični proizvod. Gre za luksuzne hiške – čebelnjake –, namenjene oddihu. Spanje in sladke sanje v čebelnjaku je predstavila **Martina Cizel** iz Term Paradiso. Ponudba obsega tri glamping hišice, vsaka je za štiri osebe. Pred hišicami so zasajene medovite rastline. Ponujajo tudi pakeete s čebeljimi pridelki in izdelki, kot so zajtrk s košarico z medenimi dobrotami, masaže z medom, obisk lokalnega čebelarja ...

Maja Lampret je predstavila razvojne načrte Občine Ivančna Gorica v povezavi s kranjsko čebelo. Hiša kranjske čebele zajema prenovo stare šole, v kateri bo muzej kranjske sivke, zasnovan na sodoben, interaktiven način. Pomemben del te hiše so doživetja, obsegala pa bo muzej, hostel, TIC in gostin-

sko ponudbo. Cilj celotnega projekta je spoznavanje in komuniciranje tematik, povezanih s kranjsko čebelo.

Čebelarstvo Kokl se ponša z dolgotrajno družinsko tradicijo, imajo pa tudi že večletne izkušnje s čebelarskim turizmom. **Tomaž Kokl**, ki je sodeloval na predstavitvi,

Prikaz aranžiranja čebeljih pridelkov

je povedal, da čebelarijo v stacionarnem čebelnjaku v Potočah pri Preddivoru, čebele pa tudi prevažajo. Ukvarjajo se s pridelavo vseh vrst medu, cvetnega prahu, medenega likerja, propolisa in izdelkov iz čebeljega voska. Pred 15 leti so se začeli ukvarjati s čebelarskim turizmom. Za obiskovalce si vzamejo čas in se prilagodijo vsaki skupini posebej. Organizirajo dneve odprtih vrat. Obiski trajajo od 45 minut do dve uri, po potrebi tudi več. Predstavitve začnejo s pokušino, nadaljujejo s predstavitvijo družinske tradicije in kranjske čebele. Predstavijo čebelarjenje skozi zgodovino in pridelavo čebeljih pridelkov, sledi ogled učnega čebelnjaka in medovitega vrta, izvajajo delavnice za otroke in na koncu ogled čebelarske sobe z možnostjo nakupa čebeljih pridelkov.

Čebelarski turizem zagotovo ima priložnost, pri tem pa ne smemo pozabiti na pomen trženja! Pri trženju je pomembno, da imamo zgodbo, in v veliki večini primerov si zgodbo morajo izmisliti, medtem ko **slovensko čebelarstvo zgodbo ima!** Priložnosti na področju trženja je predstavil **Mladen Ljubišić**, ki ima bogate izkušnje s področja trženja turizma, saj je bil do nedavnega vodja informacijske pisarne STO v Londonu. »Turisti danes vse bolj iščejo doživljajski turizem in se želijo tudi aktivno vključiti, kot npr. postati čebelarji za en dan. **Slovenija ne bo nikoli destinacija za masovni turizem, ker nimamo kapacitet niti logističnih povezav, imamo pa svojo zgodbo, naravne danosti, ki lahko prinašajo zelo**

Prejemniki priznanj za čebelam najprijaznejše občine s sv. Miklavžem

Foto: Tanja Magdič

Foto: Tanja Magdič

velike komercialne učinke. Zgodba je osnova vsakega marketinškega pristopa, tudi v čebelarstvu razvajajmo turiste z zgodbami, ki jih v čebelarstvu ne manjka,« je še poudaril.

ČZS že deveto leto zapored organizira natečaj za izbor čebelam najprijaznejše občine s ciljem, da nagradi občine za dobro sodelovanje s čebelarji na njihovem območju in spodbudi druge občine k dejavnejšemu sodelovanju s čebelarji. Na posvetu smo podelili priznanja trem občinam, ki so bile nominirane kot čebelam najprijaznejše v letu 2019 na predloge čebelarskih društev. Priznanje za 3. mesto v letu 2019 je prejela Občina Beltinci, za 2. mesto

Občina Žirovnica in za 1. mesto Mestna občina Ljubljana. Partnerica v projektu za izbor čebelam najprijaznejše občine v letu 2019 je Semenarna Ljubljana, ki je trem najboljšim občinam podarila različne semenske vrečice medovitih semen. Vsem trem občinam in čebelarskim društvom, ki so občine predlagala, iskreno čestitamo.

**Izhodišča za strategijo čebelarskega turizma je predstavila Vere-
na Štekar-Vidic.** Delovna skupina je oblikovala pet ciljev: razširjena apiturstična ponudba v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi, povečati število ponudnikov čebelarskega turizma, oblikovanje profesionalnih turističnih

programov in paketov, izobraževanje profesionalnih čebelarskih turističnih vodičev in ozaveščanje strokovnih izobraževalnih institucij o apiturizmu.

Posvet smo zaključili s predstavitvijo izobraževanja za čebelarsko-turističnega inštruktorja, ki ga je predstavila **Dominika Koritnik Trepel** iz Združenja profesionalnih turističnih vodnikov.

Prireditve smo popestrili s kulturnim programom in prikazom aranžiranja čebeljih pridelkov. Obiskal pa nas je tudi sv. Miklavž s spremstvom in podelil blagoslov čebelam, čebelarjem, dobri letini ...

Nataša Klemenčič Štrukelj,
svetovalka JSSČ

IV. Festival čebelarske pesmi Lukovica 2019

V petek, 6. decembra 2019, je v kulturnem domu Janka Kersnika v Lukovici potekal že 4. Festival čebelarske pesmi Lukovica 2019, ki ga organizira ČZS v sodelovanju z Občino Lukovica. Na festivalu je nastopilo deset pevskih skupin: Dramsko pevka skupina Zarja iz Ajdovščine, Moški pevski zbor Janko Kersnik iz Lukovice, Trio Odsev, Mešana pevka skupina dr. France Prešeren Žirovnica Breznica, Boris Jezeršek in ansambel Bolj počas, Moška pevka skupina Sosedje Žirovnica Breznica, Mešani pevski zbor Lipnica, Komorni moški zbor Čebelarske zveze Slovenije, Ljudske pevke predice z

godcem Jožetom in Skrinca Lukovica. Vse pevske skupine so se predstavile z dvema pesmima iz zanimivega repertoarja izbranih melodij. Nad strokovnostjo zapetih pesmi je bedel prof. Tomaž Habe, ki je po končanem pevskem festivalu vsakemu izmed vodij zborov podal tudi strokovno mnenje in komentar na izvedene pesmi. Podeljena je bila tudi nagrada za najboljšega izvajalca, ki je ta večer pripadla Moškemu komornemu zboru ČZS. Prejeli so snemanje pesmi v studiu in plasiranje te pesmi v javnost. To bo izvedeno v prvi polovici naslednjega leta. Prof. Tomaža Habeta je ocenil, da sta bila dva zbora dovolj strokovna za snemanje pesmi, zato je g. Boštjan Noč, predsednik ČZS, predlagal, da se

Foto: Nataša Lilek

razglasi še drugi najboljši pevski zbor. Torej je snemanje pesmi pripadlo tudi Moškemu pevskemu zboru Janko Kersnik iz Lukovice. Večer se je nadaljeval v sproščenem vzdušju ob petju različnih pesmi. Kulturno dvorano smo zapustili, vendar pesem še zdaleč ni potihnili in se je nadaljevala pozno v noč, seveda v želji, da se ponovno snidemo že na V. Festivalu čebelarske pesmi Lukovica 2020.

Barbara Dimc, tajnica ČZS

Predlogi za odličja oz. plakete Antona Janše v letu 2020

Predlogi za dobitnike odličij Antona Janše I. stopnje

Čebelarska društva in območne čebelarske organizacije prosimo, da najpozneje do 20. januarja 2020 na naslov Čebelarske zveze Slovenije pošljejo pisne predloge za dobitnike odličij Antona Janše I. stopnje ter plaket Antona Janše. Pri oblikovanju predlogov upo-

šteвайте merila veljavnega Pravilnika o odlikovanjih, priznanjih in nagradah, ki je objavljen na spletni strani ČZS. Na tej spletni strani boste našli tudi obrazec za pripravo predloga.

Praznovanje obletnic delovanja čebelarskih društev

Vse čebelarske organizacije, ki bodo v letu 2020 praznovala 50-, 70- ali 90-letnico svojega delovanja in bodo tako tudi prejemnice odličja Antona Janše, prosimo, da to do 20. januarja 2020 pisno sporočijo na naslov

Čebelarske zveze Slovenije. Čebelarske organizacije, ki bodo v letu 2020 praznovala 100- ali večletnico svojega delovanja in bodo tako prejemnice plakete Antona Janše, prosimo, da to prav tako do 20. januarja 2020 pisno sporočijo na naslov Čebelarske zveze Slovenije.

Dodatne informacije prejmete pri tajnici ČZS, barbara.dimc@czs.si, 041/370 409.

Komisija UO ČZS
za odlikovanja in nagrade

Srečko Mazgan iz Radelj ob Dravi in Jože Vidovič iz Apač državna prvaka

V petek, 6. decembra 2019, smo v sklopu Festivala čebelarstva podelili priznanja čebelarjem, ki so v letu 2019 pridelali senzorično najbolj tipičen med v ocenjevalni kategoriji. Ob skopi medeni beri v letu 2019 se je za izvedbo državnega senzoričnega ocenjevanja medu nabralo zadosti vzorcev le v kategorijah cvetličnega in gozdnega medu. Priznanja najboljšim sta podelila predsednica senzorične komisije na državnem senzoričnem ocenjevanju medu izr. prof. dr. Jasna Bertoncelj in predsednik ČZS g. Boštjan Noč. Naziv državnega prvaka v senzoričnih lastnostih v kategoriji cvetlični med je prejel čebelar Jože Vidovič iz Apač, drugo mesto je zasedel čebelar Vladimir Troha iz Izole, tretje

mesto pa je pripadlo čebelarstvu Ceglar iz Ivančne Gorice. V kategoriji gozdnega medu so se za naziv državnega prvaka v senzoričnih lastnostih potegovali štirje vzorci medu. Zahvalo za uvrstitev na državno ocenjevanje medu je prejel čebelar Miha Tekavčič iz Vidma - Dobropolja, tretje mesto je zasedla čebelarka Tatjana Grdadolnik iz Brezovice, drugo mesto je šlo v roke čebelarju dr. Trajčetu Nikoloskemu, naziv državni prvak v senzoričnih lastnostih pa si je prislužil gozdni med čebelarja Srečka Mazgana iz Radelj ob Dravi. Kot pravita zmagovalca, recepta za pridelavo medu z nazivom državnega prvaka ni, se pa strinjata, da

Foto: Maja Grdadolnik

gre zahvala pridnim čebelam z dodatkom kančka sreče. Vsem dobitnikom iskreno čestitamo in tudi v prihodnje želimo veliko uspeha pri delu.

Nataša Lilek, svetovalka JSSČ

PROGRAM, FINANCIRAN
S PRISPEVKOM
EVROPSKE UNIJE

EVROPSKA UNIJA PODPIRA KAMPANJE,
KI SPODBUJAJO VISOKOKAKOVOSTNE
KMETIJSKE PROIZVODE

Skupaj soustvarjajmo banko medovitih rastlin

ČZS, JSSČ, uvaja novo rubriko spletne strani »Banka medovitih rastlin«. Banko medovitih rastlin boste soustvarjali vsi, ki boste ponudili medovite rastline. Nekateri ste zelo dobro podkovani na tem področju in se ukvarjate tako z vzgojo, sajenjem kot razmnoževanjem medovitih rastlin. Mogoče se vam je na vrtu preveč raz-

rasla katera od medovitih rastlin in jo želite podariti drugim ali pa želite preprosto biti del zgodbe in širiti zavedanje o pomenu gojenja medovitih rastlin za čebele. Dobrodošli vsi, ki ste pripravljeni podariti medovite rastline in semena medovitih rastlin ter tako narediti nekaj koristnega za čebele. Vse, ki se boste odločili za sodelovanje, vabimo, da svojo namero o soustvarjanju banke medovitih rastlin pošljete na e-naslov: natasa.strukelj@czs.si. Vašo ponudbo bomo objavili v

obliki malega oglasa, zato vas prosimo, da pošljete sporočilo z naslednjimi podatki: ime in priimek, ime in fotografijo rastline, svoje podatke za stik. Vaš oglas bomo objavili na spletni strani ČZS pod rubriko »Banka medovitih rastlin«. Ponudniki sami odgovarjate za vsebino malih oglasov. V banko medovitih rastlin ne sodijo invazivne rastline.

Nataša Klemenčič Štrukelj,
svetovalka JSSČ

Pogozdovanje z medovitimi rastlinami

Zadnja leta smo bili oz. smo deležni kar nekaj naravnih nepravil, ki so in še vedno močno negativno vplivajo na delež posameznih drevesnih vrst v naših gozdovih. Med drugim tudi na stanje medovitih dreves, ki so z vidika pridelave medu zelo pomembna. Naravna samoobnova je v slovenskih gozdovih zelo visoka in dosega skoraj 95 odstotkov. Kljub temu pa ne smemo

zanemariti dela lastnika gozdov, gozdarjev in prostovoljcev, ki pomagajo pri ohranjanju in sanaciji gozdov. Sodelovanje pri obnovi in pogozdovanju z medovitimi drevesnimi vrstami so večkrat izrazila tudi nekatera čebelarska društva, ki bi s svojimi člani izvedla akcije pogozdovanja in ohranjanja medovitih rastlin v gozdovih. Zato vsa zainteresirana društva prosimo, da nam pišejo na e-naslov ales.bozovicar@czs.si. S pomočjo Zavoda za gozdove bomo poskušali takim društvom zagotoviti sadike medovitih dreves.

Pogoji, ki jih mora društvo izpolnjevati, so: saditev sadik v gozdovih in gozdnih mejah in upoštevanje, da količina manjših od 300 sadik Zavod za gozdove v ta namen ne more zagotoviti. Pri izvajanju pogozdovanja sodeluje revirni gozdar, ki določi območje ter količino potrebnih sadik in drevesne vrste. Poleg tega je treba dodatno poudariti, da sta potrebna sodelovanje lastnikov parcel in spoštovanje njihovih odločitev.

Aleš Bozovičar, vodja ONS

Sprejete spremembe Pravilnika o ukrepih za ugotavljanje, zatiranje, obveščanje in preprečevanje hude gnilobe čebelje zalege

Novembra je bila sprejeta končna oblika sprememb Pravilnika o ukrepih za ugotavljanje, zatiranje, obveščanje in preprečevanje hude gnilobe čebelje zalege (*Pestis apium*). Te bodo omogočale hitrejšo in učinkovitejšo sanacijo, zmanjšale tveganje za nastanek te bolezni in omogočale boljše izkoriščanje čebeljih paš. Sprejete dopolnitve tako

natančno določajo časovni okvir izdaje odločbe uradnega veterinarja ob potrditvi bolezni, čas za obvezen kontrolni klinični pregled čebel v čebelnjaku in druge ukrepe za sanacijo okuženega čebelnjaka. Z nalogo preprečevanja ponovnih izbruhov hude gnilobe čebelje zalege v istem čebelnjaku je predpisana oddaja drobirja iz vseh naseljenih panjev v laboratorijsko preiskavo na prisotnost spor povzročitelja hude gnilobe čebelje zalege. V pravilniku je uveden status čebelnjaka v prometu, ki bo omogočal zapustitev kužnega kroga v primeru negativnega kliničnega pregleda. Status čebelnjaka v prometu bo lahko pridobil vsak čebelar prevoznik,

ki bo enkrat letno na začetku leta (spomladi) oddal drobir iz vseh naseljenih panjev, ki so namenjeni za promet, v laboratorijsko preiskavo na prisotnost spor povzročitelja hude gnilobe čebelje zalege (*Paenibacillus larvae*). Pri sprejemanju dopolnil je s strani ČZS sodelovala delovna skupina v sestavi: Aleš Gramc, predsednik komisije za zdravstveno varstvo, Gregor Lužar, komisija za izkoriščanje paš, Janez Dremelj, predsednik komisije za vzrejo matic, Andrej Jus, predsednik komisije za izobraževanje, Aleš Bozovičar, ONS, Vlado Auguštin, JSSČ, in Boris Seražin, predsednik profesionalnih čebelarjev.

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

Poročanje pavšalnega nadomestila

Kmet (čebelar), predstavnik kmečkega gospodinjstva, ki davčno osnovno iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti ugotavlja na podlagi pavšalne obdavčitve in ki iz te dejavnosti ni identificiran za namene

DDV-ja, ima ob dobavi kmetijskih in gozdarskih pridelkov ter kmetijskih in gozdarskih storitev, ki so rezultat osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, pravico do pavšalnega nadomestila DDV-ja. Imetnik dovoljenja za uveljavljanje pavšalnega nadomestila za leto 2019 (v nadaljevanju imetnik dovoljenja) mora za ob-

dobje veljavnosti dovoljenja sestaviti obračun pavšalnega nadomestila in ga najkasneje do 31. januarja 2020 tekočega leta predložiti davčnemu organu (preko storitev elektronskega poslovanja FURS eDavki), in sicer ne glede na to, ali je opravil kako dobavo na podlagi dovoljenja ali ne.

Tanja Magdič, svetovalka JSSČ

Razpis za izbor upravičencev za postavitve učnih čebelnjakov za delovanje čebelarskih krožkov

ČZS je za leto 2020 s strani Prve osebne zavarovalnice pridobila pokro-

viteljska sredstva za postavitve učnih čebelnjakov s panji in čebeljimi družinami. V letu 2020 bomo na osnovi javnega razpisa trem čebelarskim krožkom za njihovo delovanje omogočili dobavo in postavitve tipiziranega učnega čebelnjaka. S tem sporočilom vas obveščamo, da je na spletni strani ČZS

PRVA

Najbolj osebna zavarovalnica

objavljen javni razpis za izbor upravičencev z razpisno dokumentacijo, ki je odprt do 20. januarja 2020.

Lidija Senič, vodja služb ČZS

NOVO – interaktivni svetovalec

Živimo v svetu, ki je obdan s tehnologijo. V zadnjih letih se je na področju uporabe informatike v poslovnem in vsakdanjem življenju veliko spremenilo. Bistvene premike je zaznati v vsakdanjem življenju, ko ima slehernik na voljo pametni telefon, ki večini omogoča bistveno več digitalne dejavnosti kot nekoč namizni računalnik. Projekt Interaktivni svetovalec je zamišljen kot oblika čebelarskega tečaja in je nadgradnja učne snovi, ki so jo tečajniki naštudirali na začetniškem te-

čaju. Tečaj je razdeljen na posamezna poglavja. Z različno uporabo različnih medijev (foto, video, avdio) se vsebina prenaša zanimivo in živahno in tako v največji meri pritegne čebelarja k uporabi tega pripomočka. Z različnimi vprašanji na koncu vsakega poglavja lahko uporabnik aplikacije preveri, kaj se je naučil in kje mu še manjka znanja. Prednost Interaktivnega svetovalca je v tem, da je čebelarju omogočeno enakovredno izobraževanje preko spleta, kar vključuje e-gradiva, predavanja, spletno reševanje sprotnih testov, sledenje posameznemu predmetu in sprotno vrednotenje znanja. Pri takšni vrsti podajanja strokov-

ne snovi čebelar prihrani pri stroških, času, svoboden je glede izbire vsebine in ima večjo svobodo pri razporejanju učenja. Interaktivnega svetovalca najdete na povezavi <http://czs.si/interaktivni-svetovalec> oziroma na ikoni na desni strani spletne strani ČZS. Za uporabo Interaktivnega svetovalca se je treba registrirati. Prosim vas, da se registrirate s pravimi podatki, saj v primeru uspešno opravljenega tečaja dobite potrdilo. V primeru težav vam je na voljo za pomoč tudi mentor. Trenutno so obdelana tri poglavja, v nadaljevanju pa sledijo še druga. Uspešno učenje!

Vlado Auguštin, svetovalec JSSČ

18. čebelarški praznik Slovenije in praznovanje 3. svetovnega dne čebel v Dolenjskih Toplicah

Vabljeni na 18. čebelarški praznik

Iskanje najboljših tehnoloških rešitev v čebelarstvu

Čebelarji si delo pogosto lajšamo z uporabo različnih naprav, pripomočkov in metod, ki so nastali kot posledica pestrega znanja, ročnih spretnosti in idej, ki se rodijo pri delu s čebelami. V veliko čebelarjev pri svojem delu uporablja številne novosti, ki so si jih izdelali,

Dobrodelna prireditelja za pomoč »sladkorčkom«

ČZS meseca aprila načrtuje vse-slovensko dobrodelno prireditev, s katero želi pomagati »sladkorčkom«. Sladkorčki so otroci s sladkorno boleznijo, pri kateri telo ne proizvaja dovolj inzulina ali se telesne celice nanj

Praktični tečaj »Od medu do medicine«

ČZS v sodelovanju s ČZD Maribor pripravlja 12-urni praktični tečaj z naslovom »Od medu do medicine«, kjer se bodo udeleženci usposobili samostoj-

ter praznovanje 3. svetovnega dne čebel, ki ga bomo obeležili v **soboto, 23. maja 2020**, v Dolenjskih Toplicah. Na slovesnosti pričakujemo domače in tuje goste. Prireditelja bo potekala od 11.00 do 12.30, nadaljevala se bo s kosilom in druženjem ob glasbi ansam-

in škoda bi bilo, da uporabnih novosti ne delijo z drugimi. Za vse, ki bi želeli tovrstne rešitve deliti s preostalimi čebelarji in s splošno javnostjo ter s tem poskrbeti tudi za lastno promocijo, **komisija za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano pri ČZS razpisuje natečaj za najboljše nove tehnološke rešitve s področja čebelarjenja**. Vse, ki si delo lajšate s pomočjo tehnoloških rešitev, ki ste jih izdelali sami in jih vsaj dve sezoni uspešno uporabljali, vabimo, da

ne odzovejo pravilno in si morajo zato inzulin z injekcijami ali s pomočjo črpalke dovajati sami. Z dobrodelno noto želimo opozoriti javnost in predvsem pristojne in odgovorne institucije na problematiko sladkorčkov, na pomen in možnost uživanja čebeljih pridelkov v prehrani sladkornih bolnikov, na zdrav način življenja in hkrati zbirati sredstva za »sladkorčke« ter

no izdelati medico. Tečaja, ki bo pod vodstvom dr. Andreja Podjavorška potekal od januarja do marca 2020 na Fakulteti za kmetijstvo in biosistemске vede, Pivola 8, Hoče, se bo lahko udeležilo do 20 slušateljev. Prijave zbiramo do 10. januarja 2020 na e-naslov: info@czs.si in tel. št.: 041/337 854.

bla Petra Finka. Več informacij: tone.andrejic@guest.arnes.si, 051/258 283 (popoldne). Vabljeni!

ČD Straža - Dolenjske Toplice,
Čebelarška zveza Slovenije,
Občina Dolenjske Toplice,
Občina Straža

primere (fotografije in opis) svojih tehnoloških rešitev pošljete na sedež ČZS na Brdu pri Lukovici ali na e-naslov simon.golob@czs.si. Komisija za izbor bo izbrala najboljše tehnološke rešitve, ki jih bomo čebelarjem predstavili na čebelarškem posvetu na 43. ApiSloveniji, ki bo 14. in 15. marca 2020 v Celju. **Prijave sprejemamo do 1. februarja 2020**, več informacij pa vam je na voljo na tel. št. 030/604 015.

Simon Golob, svetovalec JSSČ

jim omogočiti boljši jutri. Vse čebelarje, ki imate v svojem krogu sladkorčke, prosimo, da nam posredujete njihove podatke za stik oz. podatke za stik njihovih staršev ali naj se obrnejo na e-naslov ales.bozovicar@czs.si, saj jih želimo povabiti k sodelovanju. Več o samem projektu in dogodku pa v prihodnji številki SČ-ja.

Aleš Bozovičar, vodja ONS

Cena tečaja znaša za člane ČZS 145,00 za nečlane 175,00 EUR/osebo (znesek poleg udeležbe vključuje tudi skripto o izdelavi medicine, strošek lastne investicije v opremo ter materialni strošek za enološka sredstva nista všteta v ceno tečaja).

MB

Urniki usposabljanj v januarju

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
7. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Dr. Andreja Kandolf Borovšak	Čebelarški dom Hrastnik	ga. Kandolf Borovšak 040/436 514
7. jan.	16.00	Možnost pridobivanja in črpanja nepovratnih sredstev	Nataša Klemenčič Štrukelj	Picerija Čebelica, Valvazorjeva 2, Izlake	ga. Paš 040/164 945
8. jan.	16.30	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Gombač 031/307 940
8. jan.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Dr. Andreja Kandolf Borovšak	Zadružni dom Zadvor, Cesta II. grupe odredov 43, Dobrunje	ga. Počervina 040/666 208
8. jan.	17.00	Priprava čebeljih pridelkov za prodajo in čebelarstva zakonodaja s področja prodaje in trženja	Tanja Magdič	ČRICG, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Perčič 041/523 781
8. jan.	17.00	Pridelava in predelava voska	Vlado Auguštin	Picerija Briški, Trg zbora odposlancev 56, Kočevje	g. Majerle 041/415 314

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Stik
9. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Dr. Andreja Kandolf Borovšak	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačevič 01/729 61 24
10. jan.	16.00	Apitehnični ukrepi	Simon Golob	Večnamenski center Cerkno, Bevkova ulica 22, Cerkno	g. Pegan 031/292 577
13. jan.	16.00	Možnost pridobivanja in črpanja nepovratnih sredstev	Nataša Klemenčič Štrukelj	OŠ Selca	g. Čenčič 031/741 371
14. jan.	16.00	Strokovne teme iz 46. Apimondie v Kanadi	Zaposleni ČZS	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačevič 01/729 61 24
15. jan.	16.30	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Tanja Magdič	Knjižnica Cirila Kosmača, Tumov drevored 6, Tolmin	g. Podgornik 040/800 402
15. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	KS Leskovec, Ulica 11. novembra 24, Leskovec pri Krškem	g. Kerin 040/438 148
15. jan.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Čebelarški dom, Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	g. Šabec 070/758 752
15. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Simon Golob	ČRIGG, Rožna dolina 50a, Lesce	g. Perčič 041/523 781
17. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Simon Golob	OŠ Dekani, Dekani 32, Dekani	ga. Smrdelj 041/613 067
20. jan.	16.00	Izračun lastne cene	Tanja Magdič	Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Pivola 8, Hoče	g. Bauman 031/261 884
21. jan.	16.30	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Kulturni center Semič, Prosvetna ulica 4, Semič	g. Pavlin 031/636 205
22. jan.	16.00	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Tanja Magdič	OŠ Dekani, Dekani 32, Dekani	ga. Smrdelj 041/613 067
22. jan.	17.00	Možnost pridobivanja in črpanja nepovratnih sredstev	Nataša Klemenčič Štrukelj	Dom čebelarjev Apis Ribnica, Dolenji Lazi 52a, Ribnica	g. Škulj 041/368 115
22. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Simon Golob	Razvojni center narave, Bistriška 68, Poljčane	g. Ačko 051/662 841
22. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Čebelarški center Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica	ga. Kovačevič 01/729 61 24
27. jan.	16.30	Trženje čebeljih pridelkov in izdelkov	Nataša Klemenčič Štrukelj	Kulturni center, Celjska c. 3a, Rogaška Slatina	g. Janžek 031/608 879
28. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Simon Golob	Dom KS Vrhnika, Tržaška cesta 11, Vrhnika	g. Keršmanc 031/471 194
29. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Tomaž Samec	Konjičanka, Stari trg 41, Slovenske Konjice	g. Žvikart 041/548 135
29. jan.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Nataša Lilek	Večnamenski center Cerkno, Bevkova ulica 22, Cerkno	g. Pegan 031/292 577
29. jan.	16.30	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Dr. Andreja Kandolf Borovšak	Kulturni dom Skaručna, Skaručna 42, Vodice	g. Gosar 041/767 595
29. jan.	17.00	Apitehnični ukrepi	Vlado Auguštin	Družbeni dom Krka	g. Volaj 030/996 007
30. jan.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu – OBNOVITEV	Dr. Andreja Kandolf Borovšak	Ekomuzej hmeljarstva in pivovarstva, Cesta Žalskega tabora 2, Žalec	g. Grm 041/201 327

TRADICIONALNA IZDELAVA VSEH VRST AŽ PANJEV
NAJBOLJŠI SLOVENSKI SMREKOV/LES ROGLJIČENI (CINKANI) SPOJI

www.krze.si

PRI ENKRATNEM NAKUPU DESETIH PANJEV VAM PODARIMO PRAŠILČEK

MIZARSTVO KRZE
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
041 420 200
01/755-13-17

Mali oglasi

PRODAM

Sadike drena (Kočevje), tel.: 031/389 605.

Cvetni prah, suh, nabran ob bregovih reke Mure, tel.: 040/249 323.

Svež zamrznjen cvetni prah, tel.: 051/655 511.

Zamrznjen, svež cvetni prah, pakiran po 1,5 kg ter spomladi narejence, gospodarske družine na 2/3 LR ter ometence, tel.: 041/410 152.

Posušen in zamrznjen cvetni prah, pošljem tudi po pošti, tel.: 041/236 256.

Propolis 1 kg, tel.: 041/858 736.

Akacijev in cvetlični med, tel.: 051/440 338.

Akacijev in cvetlični med v sodih ali kozarcih, možna dostava do Ljubljane (Prekmurje), tel.: 041/340 408.

Akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev in ajdov med ter med oljne ogrščice za kremni med, možnost dostave v Ljubljano, tel.: 041/252 695.

Akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev in gozdni med ter matični mleček, tel.: 041/587 573.

Akacijev, cvetlični, lipov, kostanjev in ajdov med, možnost dostave, cena po dogovoru, tel.: 031/760 621.

Akacijev, cvetlični, lipov in gozdni med, tel.: 041/575 640.

Akacijev, cvetlični, gozdni in kostanjev med v sodih ter več nakladnih AŽ-panjev (Goriška), tel.: 041/881 830.

Cvetlični, lipov, gozdni in kostanjev med, možna dostava, tel.: 031/651 378.

Cvetlični in kostanjev med, dostava po dogovoru, tel.: 041/703 051.

Cvetlični in kostanjev med, brezplačna dostava, možna tudi menjava za vosek, tel.: 041/385 620.

Lipov med v sodih po 85 kg, prejel 3. mesto na državnem ocenjevanju medu leta 2018 (Nova Gorica), tel.: 031/508 364.

Gozdni med (Črnomelj), tel.: 040/844 339.

Gozdni in hojev med, tel.: 041/575 477.

Kakovosten akacijev in kostanjev med v kozarcih ali sodih, shema SMGO, tel.: 070/869 248.

Odličen lipov in kostanjev med, SMGO, pakiran po 30 kg, ter AŽ-satnice iz čistega voska, tel.: 031/753 345.

Odličen kostanjev in ajdov med, možnost dostave v Ljubljano (okolica Krškega), tel.: 041/236 256.

50 kg kostanjevega in hojevega medu v kozarcih (okolica Horjula), tel.: 041/241 788.

Apilarnil, liofiliziran (Zasavje), tel.: 041/778 735.

Čebelje družine na 7 AŽ-satih, spomladi, vse matice so 2019, tel.: 070/869 248.

Čebelje družine na AŽ- in 1/1 ali 2/3 LR-satih, 10 ali 20 satov, ter nove LR-panje, tel.: 041/329 435.

AŽ-panje 10S, rabljene ter 9-satne prašilčke (inoks mrežica, okrepljena razstojšča, pitalnik na platenke) smrekov les, novi, tel.: 031/553 293.

Nekaj močnih zdravih čebeljih družin na AŽ- ali 10 LR-satih, AŽ poljubno, očiščene varoj, tel.: 040/838 956.

Nekaj AŽ-satnikov iz kostanjevega lesa (okolica Velenja), tel.: 031/776 075.

Nove AŽ-panje, 10- in 7-satne iz smrekovega lesa, rogljičeni spoji, lipove satnike AŽ, rogljičene, vrtane, tel.: 040/838 754.

Rabljeni LR-nakladne panje, 9-satarje, ugodno (Ljubljana), tel.: 064/112 117.

LR-panje, 2/3, 9-satne, rabljene, ugodno, ter naklade, podnice, pokrove in nekaj opreme, cenejše v kompletu, tel.: 041/551 199.

Manjši čebeljak, rabljene AŽ 10- in 7-satarje, ugodno, tel.: 041/658 815.

Rabljeni čebelarstvo tehtnico, mehansko za pod panj, dvosatni sončni talilnik, trafo za žičenje (Šenčur), tel.: 04/251 13 03.

Krožno polnilno mizo, kot novo, ugodno, kapacitete do 400 kozarcev/uro, tel.: 040/437 057.

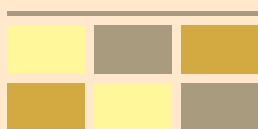
Čebelarški center Gorenjske v Lescah, Rožna dolina 50a, vam omogoča:

– izdelavo satnic iz vašega voska,

– odkup voska,

– nakup AŽ- in LR-satnic.

Vse informacije dobite na: www.cricg.si ali 031/628 499

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | 8493 Klösch, Avstrija
Telefon & faks: +43 (0) 3475/2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
Ponedeljek–petek 8.00–12.00, 13.00–18.00
Sobota 8.00–12.00

Jezik za sporazumevanje: nemščina in slovenščina.
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Logar trade, d. o. o., iz Šenčurja in
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor.

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom!
Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

- Imate možnost prisostvovati predelavi svojega voska ali starega satja! Obvezna je predhodna telefonska najava!
- Najmanjša količina obdelave je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Garantiramo razkuževanje s paro.
- Zelo ugodno razmerje med količino in kakovostjo.
- Po želji izdelujemo satnice vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Velika izbira pripomočkov za čebelarjenje.

ZVEZA ČEBELARSKIH
DRUŠTEV SRBIJE
www.spos.info

XII. DRŽAVNI ČEBELARSKI SEJEM 1.–2. februar 2020.

HALA 2 BEOGRAJSKEGA SEJMA

Dodatne informacije poiščite na spletni strani:
www.spos.info

IZDELAVA ČEBELARSKO OPREME TRGOVINA - ČEBELARSTVO

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova
Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307
GSM: 031 351 964

E-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

Delovni čas: od pon. do čet.:

9.00-12.00 in 15.00-17.00,

pet.: 9.00-15.00

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KAKOVOST - IZKUŠNJE,
PRIDOBILJENE V LASTNEM ČEBELARSTVU
Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

VSE ZA OBNOVO PANJEV

SATNICE

NOVO!!!!
VSE ZA IZDELAVO PANJEV IZ
NERJAVEČEGA MATERIALA!!

OJAČANA RAZSTOJŠČA,
RAZSTOJŠČA 11 + 3,
JAHALCI ZA SATNIKE

IZDELAVA IN PRODAJA
VSEH VRST SATNIC.
PO DOGOVORU MOŽNA IZDELAVA
SATNIC IZ LASTNEGA VOSKA.

MOŽNA JE
IZDELAVA SATNIC IZ
LASTNEGA VOSKA
OD 20 kg DALJE.
OGLEDITE SI IZDELAVO
SATNIC NA
NAŠI SPLETNI STRANI.

info.belokranjski-hram@t-2.si

Facebook – belokranjski hram

LYSON

Za člane ČZS nudimo 5-% popust pri nakupu
čebelarške opreme LYSON v vrednosti nad 50 EUR.

Polnilnica za med
z avtomatsko
obračalno mizo
Lyson
Cena: **3.883,00 €**

Mešalnik medu,
400V z mešalom
in avtomatiko
50 L
Cena: **804,90 €**

Komora za
dekrystalizacijo
medu 300 kg
Cena: **1.767,30 €**

Spiralni grelec medu,
FI 250 mm, 2x 400W,
OPTIMA LINE
Cena: **284,81 €**

Sladkor 25 kg vreča
Cena: **13,00 €**

Kozarci
in pokrovčki
za med
več vrst
UGODNO

Topilnik voska
mali Lyson
+ gorilnik
Cena: **410,45 €**

Hlapilnik za mravljično
in oksalno kislino
Cena: **1,46 €**

Zaščitna maska 3M
za zdravljenje čebel
+ filtri
Cena: **63,80 €**

*Vse cene vsebujejo DDV.

Druge čebelarško opremo si lahko ogledate na naši spletni strani: www.belokranjski-hram.si

Belokranjski hram d.o.o.
Ulica Staneta Rozmana 26, 8340 Črnomelj
M: +386 40 748 588
Delovni čas: pon., tor., čet., pet.: 09.00–16.00
sre.: 09.00–17.00
sob.: 08.00–12.00

PE Belokranjski hram Domžale
Ulica Nikola Tesla 19, 1230 Domžale
M: +386 40 269 870
Delovni čas: pon., tor., čet., pet.: 9.00–16.00
sre.: 9.00–17.00
sob.: 8.00–12.00

PE Maribor
Trgovina Gardina
Cesta XIV. divizije 75, 2000 Maribor
Tel.: +386 2 471 51 73
Delovni čas: pon.–pet.: 8.00–18.00
sob.: 8.00–12.00

Med čebelarstva PISLAK BALI

Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Vsem čebelarkam in čebelarjem želimo medeno, zdravo in uspešno novo leto 2020! Obveščamo Vas, da pri nas lahko kupite v Sloveniji pridelan akacijev in cvetlični med v želeni količini ali pakiran v kozarce.

031/734 905 • info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

Izdelava prevoznih čebelnjakov

Anton Ciglič s.p.
www.cebelnjaki.si
info@cebelnjaki.si
Telefon: 031 681 589

Želimo vam leto
izpolnenih pričakovanj,
čilega zdravja
in vsega dobrega,
kar lepša življenje.

SREČNO 2020

Strokovno združenje
PROFESIONALNIH ČEBELARJEV

3. Pislakov dan

V soboto, 8. februarja 2020, vas vabimo na
Pislakov dan.

Kje in kdaj:

Klinična predavalnica Veterinarske fakultete

(Cesta v Mestni log 47, 1000 Ljubljana)

med 10.00 in 14.30

(z vmesnimi prigrizki in kavo).

Teme letošnjega Pislakovega dne:

- zdravstveno varstvo čebel (varoza, nosema, mali panjski hrošč),
- (pre)naseljenost s čebelami v Sloveniji,
- opraševanje rastlin v rastlinjaki.

Vstop za člane prost, za nečlane kotizacija 10 evrov.

Obvezna prijava na prijave@proficebelar.si.

Vljudno vabljeni.

Zapustili so nas

ŠTEFAN BALAZIČ
1926–2018

Član ČD Beltinci je postal leta 1953. Takrat se je začela njegova čebelarstva pot. Prvi njegovi štirje panji so bili na toplo stavbo, zatem pa je začel čebelariti v AŽ-panjih. V najboljših časih je imel več kot 50 čebeljih družin. Sprva je prevažal čebele na Pohorje in v Medžimurje s traktorjem, pozneje pa že s kamionom. Rad je pomagal mladim čebelarjem. Redno je obiskoval sestanke in predavanja. Pomagal je pri gradnji našega čebelarskega doma in doma v Lukovici. Skoraj vsakodnevno je obiskal soseda čebelarja in prijateljeval z drugimi čebelarji. Dobil je razna zaslužena priznanja in odličja. Od svojega najstarejšega člana smo se poslovili z velikim spoštovanjem in hvaležnostjo.

ČD Beltinci

ANDREJ LIKAR
1952–2019

Andrej je začel čebelariti ljubiteljsko po upokojitvi v svojem rojstnem kraju na Lomu, kjer si je postavil čebelnjak. Čebele so mu bile prava sprostitev skupaj z raziskovanjem sveta zelišč, kjer skoraj ni bilo rastline, da je ne bi prepoznal. Bil je vzoren skrbnik meščanskega čebelnjaka in skupaj z ženo Danico sta poskrbela, da je bil skupaj z okolico z vrtom medovitih rastlin vedno urejen in pripravljen na katerega koli obiskovalca. Zelo rad je pomagal ali pa tudi sam prevzel vodnje ogleda čebelnjaka in s svojo zanimivo razlago vedno poskrbel, da so se obiskovalci odlično počutili, še posebej pa otroci, ko so se posladkali z medom. Za svoje delo je prejel prizna-

nje društva. Hvaležni smo mu za vse opravljeno delo v čebelarstvu.

ČD Idrija

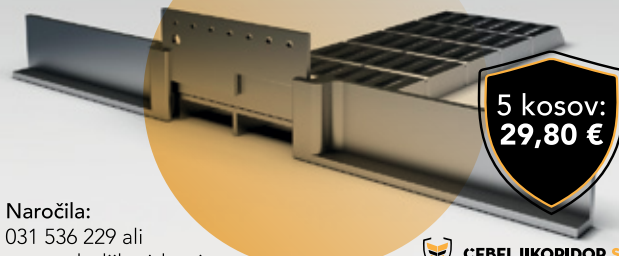
STANKO POŠ
1937–2019

Februarja 2019 nas je ob prihajajoči pomladi zapustil naš član, Stanko Poš. Čebelaril je na svojem domu v Studencih v Mariboru z do sedmimi družinami. Društvu se je priklju-

čil leta 1984. V društvu je nesebično opravljal različne naloge, z nasveti je rad pomagal mlajšim članom. Za svoje požrtvovalno delo je dobil priznanje društva, listino čebelarskega veterana, prejel je tudi odličji A. J. III. in II. stopnje. Pogrešali ga bomo v svoji sredi.

ČD Peter Močnik
Studenci - Pekre

Osmrtnice ne smejo biti daljše od 130 besed. Osmrtnice do 80 besed so brezplačne. Brezplačen obseg je hkrati tudi zaželen obseg osmrtnic. Uredništvo

ČEBELJI KORIDOR ZA PREPREČEVANJE ČEBELJEGA ROPA

5 kosov:
29,80 €

Naročila:
031 536 229 ali
www.cebelykoridor.si

ČEBELJIKORIDOR.SI

KIPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE
 ☎ (05) 368 45 80, ☎ (05) 368 45 81
 GSM 051 614 683
www.kipgo.net; kigob@gmail.com
PE LUKOVICA, BRDO 8, 1225 LUKOVICA
 ☎ (01) 729 61 30, GSM 051 352 952 e-pošta: cebelarna.lukovica@gmail.com

IZPARILNIK ZA OKSALNO KISLINO

12 V in 230 V

IZDELUJEMO:

- PRAŠILČKE: 3S, 4S, 5S, 7S
- PANJE AŽ: 9S, 10S, po naročilu 11S, 12S
- PANJE AŽ 3E 9S, 10S, po naročilu 11S
- PANJI AŽ KOZINC 11+3

Čebelarjem z veljavno člansko izkaznico priznamo 5 % popusta pri gotovinskem nakupu nad 100 EUR v naših prodajalnah.

PARNI TOPILNKI VOŠČIN, SONČNI TOPILNKI LEŠENI IN IZ NERJAVEČEGA MATERIALA ZA 1 ALI 2 SATA, PREŠE ZA VOŠČINE

TOPILOTNE OMARE ZA SEGREVANJE MEDU IN SUŠENJE CVETNEGA PRAHU

TOPILOTNE KOMORE NA KOLESIH

IZOLACIJSKA PENA ZA AŽ-PANJE

EMBALAŽA ZA MED:

- STEKLENA,
- PLASTIČNA
- KARTONSKA,
- POKROVČKI.

ZABOJNIKI ZA PREVOZ AŽ- IN LR- PANJEV

EMBALAŽA ZA MED:

- STEKLENA,
- PLASTIČNA
- KARTONSKA,
- POKROVČKI.

OBISČITE NAS V NAŠI SPLETNI TRGOVINI
WWW.KIPGO.NET

NALEPKE ZA MED, CVETNI PRAH, MEDENE PIJAČE IN PRELEPKE
 od 0,28 EUR/POLO

BATUJE
 pon-pet 8.00-11.30
 12.30-16.00
 sob ZAPRTO

PE LUKOVICA
 pon, tor, čet, pet 9.00-13.00
 13.30-16.00
 sre 9.00-13.00 13.30-17.00
 sob ZAPRTO

URNIK

NAROČENO POŠLJEMO TUDI PO POŠTI!

☎ 05 754 24 05

www.drevesnicastivan.si

Sezonska ponudba sadik

- **SADNO DREVJE** (Velik izbor starih odpornih sort)
- **GOZDNO DREVJE** (Smreka, Bukev, Hrast, Javor ...)
- **VELIKA IZBIRA MEDOVITIH RASTLIN**
(Lipa, Kostanj, Evodija, Jelka, Češnja ...)
- **DOSTAVA PO CELI SLOVENIJI**

Člani ČZS imajo **10 % popusta** na vse sadike. Na zalogi preko 1.000.000 sadik.

Čebelam prijazni premazi
za les iz Belinke

www.belinka.com

belinka

16. MEDNARODNI ČEBELARSKI SEJEM

Na sejmskem prostoru Gudovac v Bjelovaru v organizaciji Bjelovarskega sejma d.o.o. in Hrvške čebelarke zveze bo 8. in 9. februarja 2020 potekal 16. MEDNARODNI ČEBELARSKI SEJEM.

Sejem bo potekal v treh delih:

1. razstava in prodaja medu ter ostalih čebeljih pridelkov;
2. razstava in prodaja čebelarke opreme ter;
3. izobraževalni del

KONTAKT:

Tel: +385(0)43/238-840

Fax: +385(0)43/238-841

E-mail: bj-sajam@bj-sajam.hr

prodaja@bj-sajam.hr

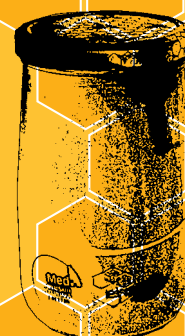
caus@bj-sajam.hr

kovacic@bj-sajam.hr

www.bj-sajam.hr

SEJMSKI PROSTOR
GUDOVAC
8.–9. 2. 2020.

7. RAZSTAVA VINA
IN VINOGRADNIŠKE OPREME

EVROPSKO PRIZNANJE KAKOVOSTI

VČLANITE SE V KLUB NAJBOLJŠIH!

Vključite se v evropske sheme kakovosti in dokažite kupcem, da delate dobro, da je vaš med višje kakovosti in z znanim poreklom. Pokličite na 01/729 61 29 Natašo Lilek ali pišite na natasa.lilek@czs.si.

Vsebinska tveganja promocijskega oglasa predstavljajo le stališča avtorja in ne predstavljajo nobene odgovornosti za uporabo informacij, ki jih vsebuje to gradivo.